

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Huvijuht-loovtegevuse õpetaja eriala

Teele Viil

MUUTUSED SAAREMAA HUVIJUHTIDE TÖÖKORRALDUSES JA -ÜLESANNETES

Lõputöö

Juhendaja: Külli Salumäe

Huvihariduse lektor

Lubatud kaitsmisele:.....

(Juhendaja allkiri)

Viljandi 2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TEEMA TEOREETILINE KÄSITLUS.....	6
1.1 Muutused haridusparadigmas	6
1.1.2 Koolivõrgu ümberkorraldused	8
1.1.3 Muutused õppe- ja kasvatuseesmärkides	9
1.1.4 Rõhuasetused õppe- ja kasvatustegevuses	11
1.1.5 Kooliarenduslik tegevus.....	12
1.2 Huvijuht koolis	13
1.2.1 Huvijuhi töövaldkonnad.....	15
1.2.1.1 Kavandamine.....	16
1.2.1.2 Koordineerimine.....	17
1.2.1.3 Suunamine ja juhendamine	17
1.2.1.4 Organiseerimine ja korraldamine	18
1.2.1.5 Nõustamine.....	19
1.2.1.6 Muud tegevused	20
2. EMPIIRILINE OSA	21
2.1 Valim	21
2.2 Andmekogumismeetod	23
2.3 Uurimustulemused	24
2.3.1) Huvijuhi lisakohustused.....	24
2.3.2) Huvijuhtide kooliarenduslikud ülesanded.....	25
2.3.3) Huvijuhi tööülesanded	26
2.3.4) Huviringid huvijuhi töös	28
2.3.5) Huvijuhtide töömaht	31
2.3.6) Huvijuhtide ametikoha vahetamise soovi põhjused.....	32
2.3.7) Arutelu ja järeldused.....	33

KOKKUVÕTE	36
KASUTATUD ALLIKAD	38
LISAD	41
Lisa 1. Uurimusküsimustik	41
SUMMARY	47

SISSEJUHATUS

Viimase kolme aasta jooksul on Eesti haridusmaastikul palju kõneainet pakkunud Põhikooli ja Gümnaasiumi seadus mis võeti vastu 2010.aastal. Vastuvõetud seadus on palju tähelepanu pööranud õpetajatele, ainekavadele ja ainekavasid läbivatele teemadele. Suurema tähelepanuta on jäänud koolis vähemuses töötavad osapooled nagu sotsiaalpedagoog, psühholoog ja huvijuht.

Ka huvijuhi töö on olnud muutumises nagu koolisüsteemgi. Kui varem oli huvijuht koolis peamiselt sündmuste korraldaja, siis 2013. aastal on sel töö juba uuenenud funktsioon – õppekava läbivate teemade koordineerija, koolidemokraatia edendaja, üldpädevuste kujunemise toetaja, elukestva õppe toetaja. Piltlikult võib huvijuhti nimetada sillaehitajaks formaalse ja mitteformaalse õppimise vahel. (Reitav 2013, lk 226)

Huvijuhi tegevust koolis saab vaadata kahest vaatenurgast. Ühelt poolt käib huvijuht oma tööd tehes mööda noorsootöötajale antud suunised, teiselt poolt mõjutavad huvijuhi tööd haridusvaldkonnas tehtavad otsused. Huvijuhtide töö on muutumises nagu Eesti haridusmaastikki, areneva infotehnoloogia ja –ühiskonnaga tuleb pidevalt kursis olla, end täiendada ning töötada läbi nende kanalite, kust kaudu info ka noorteni jõuab.

Varasemad uurimused (Kaeramaa 2010; TÜ VKA 2007; Jõe 2004) annavad ülevaate huvijuhtide peamise tööülesannetest ning huvijuhi tähtsusest koolikultuuri kujundamisel. Me ei tea kuidas on 2010. aastal vastu võetud Põhikooli riiklik ja Gümnaasiumi riiklik õppekava muutnud huvijuhtide töökorraldust ja ülesandeid. Sellest tuleneb **uurimusprobleem**: Kuidas on uue Põhikooli riikliku õppekava ja Gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamine muutnud Saaremaa üldhariduskoolide huvijuhtide tööd?

Käesoleva töö **eesmärgiks** on välja selgitada millised on olnud muutused Saaremaa koolide huvijuhtide töökorralduses ja –ülesannetes viimase kolme aasta jooksul.

Käesoleva töö **hüpoteesina** eeldatakse: kuna huvijuhi poolt korraldatavad huvitegevused on saanud õppekorralduse üheks osaks, on Saaremaa huvijuhtide töömaht suurenenud õppekavavälise õppimise (pikapäevarühmade, ringide, stuudiot, valikkursuste) korraldamise ning arvestamisega seonduvate tegevuste arvelt.

Uurimusküsimusteks on:

- 1) Missugused muutused on toimunud huvijuhtide kaasamises õppe- kasvatustegevusse?
- 2) Missugused muutused on toimunud huvijuhtide administratiivsetes kohustustes?
- 3) Missugused muudatused on toimunud Saaremaa huvijuhtide kaasamises kooli arengut puudutavate küsimuste lahendamisse?

Töö koosneb kahest osast. Käesoleva töö teoreetilises osas käsitletakse muutusi haridusvaldkonnas ja koolivõrgu ümberkorraldusi. Samuti tuuakse välja huvijuhi kui koolinoorsootõtaja töövaldkonnad. Empiirilises osas on välja toodud läbiviidud uurimuse tulemused ning analüüsitud Saaremaa huvijuhtide töökorralduse ning -ülesannete muutusi viimase kolme aasta jooksul.

1. TEEMA TEOREETILINE KÄSITLUS

1.1 Muutused haridusparadigmas

Paradigma muutus haridusvaldkonnas on põhjustatud viimaste kümnendite kiirest tehnoloogilisest arengust ning selliste infotehnoloogiate kättesaadavaks muutumisest nagu internet, arvutid, mobiilsed sideseadmed. See on olulisel määral „kahandanud“ maailma ning teinud vajaliku informatsiooni kergelt leitavaks. (Jalonen 2012, lk 3)

Struktuursed reformid Baltikumi hariduses sattusid aega, mida kirjeldatakse, kui hariduse globaalset reformimist laiemaks, rangemaks, kindlamaks ja lamedamaks. Hiljem BTHF (*Bigger, Tighter, Harder, Flatter*) strateegiaks nimetatu sisuks oli 1980-ndatel alguse saanud üleilmne liikumine standardiseerimise ja pingeridade, õpiväljundite ja edetabelite, testimise ja mõõdikute poole; see oli liikumine, mis tõi haridusellu süveneva tururegulatsiooni, konkurentsi ja ka totaalse kvaliteedihindamise. Hulk Balti riikide, eriti just Eesti praegust hariduselu iseloomustavaid mõtteskeeme on otse pärit BTHF-paradigmast: riigieksamite tulemuste põhjal avaldatavad koolide pingeread koos veendumusega, et just need näitavadki koolide headust. (Autio 2011, lk 113)

2008. aastal algatas Eesti Haridusfoorum diskussiooni Eesti pikaajalise haridusstrateegia, elukestva õppe strateegia üle. 2009. sügiseks jõuti kolmepoolse kokkulepe sõlmimiseni Eesti pikaajalise elukestva õppe strateegia väljatöötamiseks, mis on olnud Eesti Haridusfoorumi viimaste aastate tegevuse peasuund. 29. juunil 2011 andis Elukestva õppe strateegia 2020 koostamist juhtinud kolmepoolne juhtkomisjon Eesti Haridusstrateegia 2012-2020 "Eesti hariduse viis väljakutset" projekti ja strateegia taustamaterjalid üle haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole. Elukestva õppe strateegia 2020 valmis Eesti Haridusfoorumi, Eesti Koostöö Kogu ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös. (Eesti Haridusfoorum 2013)

Eesti elukestva õppe strateegia käsitleb õppijatena kõiki – nii lapsi, noori kui ka täiskasvanuid. Õppimine peab muutuma aktiivse eluhoiaku lahutamatuks osaks ka vanemaealiste hulgas. Õpetajana peetakse silmas kõiki, kes õpetavad lasteaedades, üldhariduskoolides, kutsekoolides, kõrgkoolides, huvikoolides, vabahariduslikes koolituskeskustes ning täiendusõppes, koolijuhtidena käsitletakse nende õppeasutuste juhte. Õpikäsitus hõlmab arusaama õppimise olemusest, eesmärkidest, meetoditest ja erinevate osapoolte rollist õppeprotsessis. Elukestva õppe strateegia üldeesmärk on järgnev: kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus. (Eesti elukestva õppe strateegia 2020 2014, lk 3)

Ken Robinson toob enda Ted kõnes „*Changing education paradigms*“ (2010) välja, et koolisüsteem peab tänasel päeval vastama kahele küsimusele: Kuidas olla kursis globaliseeruva maailmaga ilma oma identiteeti kaotamata ning kuidas valmistada ette inimesi hakkama saamiseks 21. sajandi majanduselus, kui me ei tea, mis majandusega järgmisel kuul saab.

Ootused hariduse panusele ühiskonna arengusse on tänapäeval märgatavalt kasvanud. Seni on haridust kui kultuurilise integratsiooni tegurit peetud siseriiklikuks valdkonnaks, ent rahvusvaheliste organisatsioonide esiletõus haridusejuhtimises (*education governance*) viitab hariduse ja hariduspoliitika globaliseerumisele. (Toots & Lauri 2013, lk 27)

Teadmuspõhise ja globaalse majanduse kõrval on olulised hariduse arengu mõjutajad ka rahvastiku vananemine ja pinged massiliseks muutunud hariduse rahastamises. Rahvastiku vananemine on haridusse toonud elukestva õppe filosoofia, mille kohaselt peaks inimene õppima hällist hauani. (*ibid*, lk 27)

Alushariduse ja elukestva õppe kõrval on oluline muutus ka kõrghariduse laienemine. Kunagine üksikute privileeg on tänaseks enamiku võimalus ning Euroopa Liit seab eesmärgiks kõrgharidute 40-protsendilise osakaalu ühiskonnas. Viimane on omakorda tekitanud pingeid hariduse rahastamises ning hoogustanud debatti kõrghariduse olemuse (kas avalik või erakaup) ning ka piirideüleste pakkujate (haridusteenuse ekspordi) osas. (*ibid*, lk 27)

Peeter Kreitzberg on tõdenud, et juba Platoni ajast peale näib haridus olevat põhjendatud kolme allika põhjal: teadmise olemus (*the nature of knowledge*), ühiskonna olemus, inimese olemus. Haridusparadigmade peamine problemaatika koondub oletuste ümber neist kolmest allikast. Samas- hariduse eesmärgistamise probleem on püüda vastata küsimusele „miks?“. See tähendab,

et suures plaanis on hariduse eesmärkide ja sihtide probleem muutumatu hariduse, nende eesmärkide-sihtide seadustamise ja põhjendamise probleemiga üldiselt. (Sarv 1997)

1.1.2 Koolivõrgu ümberkorraldused

Koolivõrgu ümberkorraldused on olnud päevakorras juba aastaid, ette võeti need muudatused eelkõige hariduse kvaliteedi parandamiseks. Ühel või teisel moel puudutavad koolivõrgu ümberkorraldused igat eesti inimest. Seadusemuudatusega on kohaliku omavalitsuse kanda jäänud päris palju otsuseid. Ka huvijuhi roll koolis on jäetud kohalike omavalituste kanda. Oma roll tugivõrgustikus on ka karjääri- ja õppenõustajatel, huvijuhtidel, pikapäevarühma kasvatajatel. Kõik need teenused peab ministeeriumi meelest tagama koolipidaja ehk siis valdavalt kohalik omavalitsus. (Raave 2014)

Koolivõrgu ümberkorraldamine on seotud riikliku regionaalpoliitikaga. Haridus- ja Teadusministeeriumi nõunik Piret Sapp tõi oma 2014 Kundas esitatud kõnes „Hariduskorralduse muudatused ja haldusreformi seosed“ välja haridus- ja regionaalpoliitika vahelised protsessid. Hariduspoliitika on muutuses, kuna rahvastik vananeb, toimub riigisisene rahvastikuränne ja koondumine keskustesse mistõttu väheneb õpilaste arv ja noorte õpetajate vähesus ilmneb eelkõige maapiirkondades. Kuna halduskorraldus on killustunud kohalike omavalitsusi on ka koolivõrk korrastamata, õpilaste arv on vähenenud tunduvalt, kuid õpetajate arv on jäänud samaks. Samas kohalike omavalitsuste väiksus ja vähene tulubaas ei luba neil kõiki ülesandeid täita, sealhulgas ka koole pidada ja õpetajatele konkurentsivõimelist palka maksta.

Palju on juttu olnud põhikooli ja gümnaasiumi lahutamisest ning igasse maakonda ühtse riigigümnaasiumi rajamisest, mis parandab oluliselt põhikooli ja gümnaasiumi eesmärgipärasest tööd, olles kindlale sihtgrupile suunatud. See otsus, kas luua maakonda ühtne gümnaasium, on samuti kohaliku omavalitsuse otsustada.

Kuigi on juttu olnud põhikooli ja gümnaasiumi lahutamisest, siis hetkel olemasolevaid integreeritud põhikoole ja gümnaasiume seadusega ei lahutata. Küll aga nähakse seaduses ette, et uusi integreeritud koole ei looda. (Põhikooli- ja gümnaasiumi seadus 2013) Põhikooli ja gümnaasiumi eraldamine võimaldab senisest selgepiirilisemalt vaadelda kutseõpet ja gümnaasiumiharidust ühe haridustaseme võrdsete osadena ning teha kaalutletud otsustusi

mõlema suuna edendamiseks. Kõik põhikooli lõpetajad on kohustusliku üldhariduse omandamise järel võrdses seisus haridustee jätkamisel. (Ladva 2013)

Haridusreformi seaduse eelnõu üheks punktiks on, et kodulähedased põhikoolid ja tugev (riigi-)gümnaasium igas maakonnas kindlustavad hea ja kvaliteetse hariduse kõigile (Infoleht 2013, lk 1). Riik tagab igas maakonnas tugeva (riigi-)gümnaasiumi olemasolu ja sellega vähendab omavalitsuste koormust gümnaasiumide ülalpidamisel. Vabanevad vahendid tuleb suunata kodulähedaste põhikoolide toetuseks, kuna gümnaasiumiosa on tihti hoitud elus põhikoolide arvelt, mis on nõrgestanud kõige olulisemat kooliastet. (*ibid*, lk 1)

Iga õppekava reform põhineb hariduspoliitilisel raamistikul, mis peaks sisaldama reformi otstarvet ja eesmärki, õppekava struktuuri, õppekava standardeid, õppimise ja õpetamise protsessi, juhendava materjali arendamist, süsteemi hindamist, õpetajate valmisolekut ja arengut ning viimaks õppekava reformi rakendamist. Haridusministeeriumil on siinkohal peamine roll juhtimaks ja toetamaks õppekava toimimist. (Patesan & Bumbuc 2010, lk 67) Haridus- ja teadusministeeriumi kodulehel on selgitatud, et koolivõrgu ümberkorralduslike muudatuste eesmärk on meie üldhariduse kvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Eelkõige tähendab see õpilaste valikuvabadust, kvalifitseeritud õpetajaid ja kaasaegset õpikeskkonda. (Ladva 2013)

1.1.3 Muutused õppe- ja kasvatuseesmärkides

Nüüdseks kehtetu 2002. aasta põhikooli- ja gümnaasiumi riikliku õppekava puhul tehti kõige rohkem etteheiteid ainekavade ülekoormatusele, millega kaasnes õpilaste suur õpikoormus ja krooniline väsimus. Lisaks sellele märgiti õppekava puuduseks üldosa ja ainekavade ebapiisav sidusus. Lahendust vajab ka gümnaasiumiõpilaste valikuvõimaluste suurendamise küsimus. (Seletuskiri riikliku...2010)

Kui võrrelda 2002 aasta põhikooli- ja gümnaasiumi riikliku õppekava ning uut 2010 jõustunud põhikooli riiklikku ja gümnaasiumi riiklikku õppekava, on peamine erinevus uue ja vana vahel põhjalikkus ja detailsus. Uues põhikooli riiklikus õppekavas on õppe- ja kasvatuseesmärkide all mõeldud pigem kasvavat ja arenevat isiksust, gümnaasiumi riiklikus õppekavas on aga rohkem rõhku pööratud isiksuse huvide ja tulevikuplaanide arendamisele.

Vana põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava (2002) õppe- ja kasvatusesmärkide paragrahvi 4 saab kokku võtta järgnevalt: Õpilane suhtub heasoovlikult kaasinimestesse, soovib head, toetab ühiskonda, austab seadusi, tunneb end seotuna euroopa ja inimkonnaga, hoiab keskkonda, usaldab ennast, vastutab, juhindub eetikast, tunneb esteetilisi väärtusi, väärtustab tervislikku eluviisi, mõtleb süsteemselt, püüab mõista asjade tähendust, tuleb toime muutavas keskkonnas ja mõistab töö vajalikkust.

Kui vanas põhikooli- ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas (2002) paragrahvis 4 on välja toodud 16 punkti õppe- ja kasvatuses eesmärke, mille üldeesmärgiks on isiksuse kujunemine, siis uues põhikooli riiklikus (RT I, 14.01.2011, 1) ja gümnaasiumi riiklikus (RT I, 14.01.2011, 2) õppekavas on ära toodud nii põhikooli kui ka gümnaasiumiaste sihiseaded, ehk milline on selle hariduse sihipärane suund ja eesmärgid.

Mõlemas, nii põhikooli riiklikus (RT I, 14.01.2011, 1) kui ka gümnaasiumi riiklikus (RT I, 14.01.2011, 2) õppekavas (§ 4) on rõhku pandud pädevustele, mis peaksid olema koolilõpetajal omandatud. Riikliku õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks. Vana õppekava õppe- ja kasvatusesmärkides ei ole õpilase pädevusi kooli lõpetamise ajaks mainitud.

Kehtiva põhikooli riikliku õppekava (RT I, 14.01.2011, 1, §3) sihiseades on ära toodud, et põhikoolil on hariv kui ka kasvatav ülesanne, millel on taotlus tagada õpilase eakohane areng ning tervikliku minapildi loomine. Põhikooli ülesanne on luua õpilasele õpikeskkond, mis toetab tema arengut ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Põhikool toetab põhiliste väärtushinnangute kujunemist, luues alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena. Põhikool aitab luua selguse õpilase huvides ja võimetes, tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks.

Gümnaasiumi riiklikus õppekavas (RT I, 14.01.2011, 2) on ära toodud, et gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades. Gümnaasiumis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotlus, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee.

Uued õppekavad on arvestanud asjaolu, et põhikoolis ja gümnaasiumis käivad õpilased on erineval arengutasemel ning kõiki eelneva õppekava õppe- ja kasvatuses eesmärke ei ole põhikooli lõpetaval noorel võimalik täita, kui osad neist eesmärkidest on kirja pandud mõeldes eelkõige

gümnaasiumi lõpetajale. Kui vana 2002. aasta õppekava õppe- ja kasvatusesmärgid olid suunatud tervele koolile, siis uues põhikooli riiklikus õppekavas võib märgata detailset jagunemist õppe- ja kasvatusesmärkides kooliastmeti. See tähendab, et eesmärgid on kindlama suunitlusega ja lihtsamini rakendatavad.

1.1.4 Rõhuasetused õppe- ja kasvatustegevuses

Põhikooli riiklikus õppekavas (RT I 2010, 6, 22) on välja toodud I, II ja III kooliastme rõhuasetused õppe ja kasvatustegevuses. I kooliastme rõhuasetused (§ 8) on õpilaste kohanemisel koolieluga, turvatunde ja eduelamiste kogemine ning valmisoleku kujundamine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

II kooliastmes (§ 10) on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides. (RT I 2010, 6, 22)

III kooliastmes (§ 12) on õppe ja kasvatus põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. (RT I 2010, 6, 22)

Gümnaasiumi riiklikus õppekavas (RT I, 14.01.2011, 2) § 6 on välja toodud õppimise käsitlus. Gümnaasiumi astmes käsitatakse õppimist õpilase aktiivse ja sihipärase tegevusena, mis on suunatud tajutava informatsiooni mõtestamisele ja tõlgendamisele vastastikusel teistes õpilaste, õpetajate, vanemate ja üldisema elukeskkonnaga, toetudes juba olemasolevatele teadmisstruktuuridele.

Gümnaasiumiastmes on õppimises on kesksel kohal õpilaste aktiivne teadmiste konstrueerimise protsess. Selleks tuleb gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevusega luua õppekeskkond, mis soodustab iseseisvat õppimist, sealhulgas vajalike õppimisoskuste kujunemist. Õppe- ja

kasvatustegevuses tuleb õpilastel lasta seada oma sihid, õppida töötama nii iseseisvalt kui ka kollektiivselt ning anda õpilastele võimalus leida erinevaid töömeetodeid katsetades neile sobivaim õpistiil. (RT I, 14.01.2011, 2)

1.1.5 Kooliarenduslik tegevus

Koolide kooliarenduslikud tegevused tuuakse välja kooli arengukavas. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (RT I 2010, 41, 240) § 67 on välja toodud, et kooli järjepideva arengu tagamiseks koostatakse kooli arengukava. Arengukavas määratakse:

- 1) kooliarenduse põhisuunad ja -valdkonnad, sealhulgas turvalisuse tagamine koolis;
- 2) õpetajate täienduskoolituskava;
- 3) eesti õppekeelest erineva õppekeelega põhikooli puhul meetmed, mida rakendatakse, et tagada õpilastele võimalus keskkariduse tasemel õpingute jätkamiseks eesti keeles;
- 4) tegevuskava.

Töö kirjutamisel tutvusin kahe kooli arengukavaga. Kuressaare Vanalinna Kooli arengukava 2013-2017 on kooliarenduslikud tegevussuunad välja toodud viie tegevusvaldkonna lõikes detailsemalt ning välja on toodud ka valdkonnad, mida parandada. Kooliarendus Kuressaare Vanalinna Koolis põhineb protsessikesksel lähenemisel ning pideva parendamise meetodil.

Kesksel kohal mistahes kvaliteedijuhtimispõhimõtete rakendamisel on protsessid ja protsessikeskne lähenemine. Oluline on eristada põhi- ja tugiprotsesse. Põhiprotsessid on protsessid, mis loovad kliendi jaoks lisaväärtust. Tugiprotsessid on kliendi jaoks nähtamatud, kuid põhiprotsessi toimimiseks vajalikud protsessid (näiteks personali värbamine ja arendus, vahendite hankimine, infotehnoloogia juhtimine, eelarvestamine jne.). Eristada tuleb ka juhtimisprotsesse, milleks on näiteks strateegiline planeerimine ja eesmärkide seadmine, ressursside eraldamine jne. ning võtmeprotsesse, mis tagavad organisatsiooni visiooni ja strateegia rakenduse. (Hansen & Jaanisk 2011)

Tallinna 21.kooli arengukavas 2013-2016 on välja toodud kooliarenduse põhisuunad milleks on:

- 1) Väärtuskasvatuse, turvalisuse ja koostöö tõhustamine

- 2) Õppijate mitmekülgse ja tasakaalustatud arengu toetamine (koolidevaheline koostöö, projektid, aktiivõppepäevad, õppekäigid)
- 3) Kaasaegsete õpivormide, IKT vahendite ja e-õppe osakaalu suurendamine õppekorralduses
- 4) Süsteemne sisehindamise läbiviimine, analüüs ja tagasisidestamine kõigis sisehindamise valdkondades.

1.2 Huvijuht koolis

Õpilaste tunnivälise ehk õppekavavälise tegevuse sihipärane korraldamine koolis on isiksuse arengu seisukohalt samaväärne kui õppetunnid ning selle eesmärgiks on mõjutada õpilasi nende tegevuse valikutes. (Kera 2005, lk 77) „Tunniväline tegevus täidab kasvatuslikku eesmärki, millel on õppetundidega samaväärne funktsioon – soodustada õpilase enesearendamist“ (*ibid*, lk 73)

Huvijuht koolis on mitmeid ülesandeid, üks tähtsamaid nendest on kooli huvitegevuse organiseerimine. **Huvitegevus** on koolis toimuv või kooli korraldatud kooli õppekava läbimist toetav või muu õppekavavälise tegevus. Huvitegevuses kasutatakse erinevaid õppevorme ja meetodeid, sealhulgas ringid ja stuudiod. (Põhikooli- ja Gümnaasiumiseadus 2013, §40) Uue põhikooli riikliku ja gümnaasiumi riikliku õppekava jõustumisega on huvijuhtil vaja rohkem ellu viia õppekava läbivate teemade käsitlemist. Eestis on juba omavalitsusi, kus kooli huvijuht on ametlikult kooli noorsootöötaja ning formaal- ja mitteformaalse õppe sidumine tõstetud prioriteediks, sealjuures on õppekava toetavat mitteformaalset õpet võimalik pakkuda nii kooli huvitegevuse raames kui ka koostöös huvikoolide ja noortekeskustega (Rannala 2013, lk 164)

Huvitegevus üldhariduskoolis parandab õpilaste-õpetajate suhteid, saavutatakse juhendajaga vahetum kontakt, õpetaja-õpilase suhe on mitteformaalsem, loomulikum, avatum, õpilase suhtes vabam. Huvialahariduses ei ole ranget hindamissüsteemi ega kriteeriume, seetõttu on õhkkond nii õpilase kui juhendaja poolt vabam. (Huvialaharidus ja ... 2005)

Huvijuht kooli huvitegevust korraldades mõtleb huvijuht läbi tegevuse vormi ning meetmed noorte kaasamiseks ja sündmuse parimaks toimimiseks. Noorsootööd korraldatakse erinevates institutsioonides ja vormides, kasutades mitmekesiseid meetodeid: Üldhariduskoolides tehtav noorsootöö põhineb tunnivälisel tegevusel ning seda korraldavad huvijuht ja kooli õpilasesindus.

Noorsootöö sisuks koolis on huvitegevus, erinoorsootöö, noorte osalus, teavitamine jt. (Loot 2010, lk 3) Koolis toimuvat noorsootööd on nimetatud klassi- või kooliväliseks tegevuseks, huvitegevuseks, õppekava toetavaks tegevuseks jne (Reitav 2013, lk 21).

Lisaks sellele, et noori kaasata, on huviharidus ja -tegevus hästi korraldatud kui noored nende tegevuste käigus õpivad ja avastavad. Noorte huviharidus ja huvitegevus on pikaajaline (huviharidus) või lühiajaline (huvitegevus) süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal. (Noorsootöö ... 2006, lk 23)

Järgnevalt toon välja mõned punktid põhikooli riikliku ja gümnaasiumi riikliku õppekava üldosast, mis peaksid olema kooli huvijuhile orientiiriks töö kavandamisel:

Õpikeskkond. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere (Põhikooli õppekava...; Gümnaasiumi õppekava..2010).

Ainevaldkonnad, õppeained ja kursused. Kokku on kõigile kohustuslike kursuste arv riiklikus õppekavas 63 (senise 72 asemel), mis võimaldab suuremal määral rakendada valikkursusi. See omakorda suurendab gümnaasiumiõpilaste valikuvõimalusi vastavalt nende huvidele ja vajadustele. (Gümnaasiumi riiklik..2010)

Läbivad teemad. Õppekavast tervikut kujundada ning õpetust elus ja ühiskonnas esilekerkivate aktuaalsete probleemidega siduda aitavad õppekava läbivad teemad. Läbivad teemad ei jää lihtsalt n.ö. õhku rippuma, vaid õppekavas on mõeldud nende realiseerumise peale õpikeskkonnas, aineõppes, valikainetes, loovtöodes, klassi- ja koolivälises tegevuses ning neid on seostatud projekti- ja partnerlustegevusega. (Põhikooli õppekava.. 2010; Gümnaasiumi õppekava...2010)

Õpetuse ja kasvatuse korraldus põhikoolis. Õppe ja kasvatuse ajakasutus (sealhulgas projekt-, õues-, muuseumiõppeks ning ekskursionideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) määratakse kooli õppekavas. Märkimisväärseks uuenduseks on ka säte, mis kohustab kooli korraldama III kooliastmes õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks võib olla uurimus, projekt, kunstitöö vms. (Põhikooli õppekava..2010)

Õppekorralduse alused gümnaasiumis. Õppe ja kasvatuse korraldamisel peab kool lähtuma riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest, kohustuslike kursuste vähenemisega on gümnaasiumiõpilaste ja koolide otsustusõigus gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamisel

senise õppekavaga võrreldes suurenenud. Iga õpilase puhul eeldatakse, et osa õpet võib toimuda teistes õppeasutustes (sh huvikoolides). (Gümnaasiumi õppekava...2010)

Eelnevalt väljatoodud punktidele tuginedes on loogiline eeldada, et huvijuht osaleb kooli õpikeskkonna kujundamisel ja huvijuhil on selles üks suuremaid rolle. Valikkursusi, võib läbi viia või koordineerida huvijuht, sealjuures organiseerides valikkursusi koostöös ka teiste noorsootöö asutustega. Läbivad teemad leiavad rakendust igas aines, tunnis ja ka huvitegevuses, mistõttu on huvijuhi töö läbivate teemadega igapäevane. Palju õppe ja kasvatus korraldusest (ekskursioonid, projektid, õppekäigud) on koolides huvijuhi kanda. Põhikoolides kohustusliku uurimustöö juhendajana võib õpilasi aidata huvijuht.

1.2.1 Huvijuhi töövaldkonnad

2007 aastal TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias läbiviidud projekti „Huvijuht koolikultuuri kujundavas võrgustikus“ raames tõid huvijuhid tööülesannetena välja kõige rohkem igal tasandil suhtlemisega seotud ülesandeid. (Pedastsaar 2007, lk 29). Suhtlemine eri osapooltega (õpilased-ÕOV ja kasvatustöö/tugiõpilased ja kutsenõustamine ja õpilaste vahendamine; kolleegid ja klassijuhatajad; juhtkond e. direksioon; lapsevanemad; meedia ja suhtekorraldus- kirjavahetus; suhtlus vilistlaskoguga). Suhtlemise alla käib ka peajasjalikult üldine infoliikumine koolis ja väljaspool kooli tuleva info edastamine (näiteks koolitustest ja edasiõppimisest, üritustest, näitagitatsioon e. stendid). (Jõe 2004) Suhtlemise eesmärkideks on kavandamine, koordineerimine, juhendamine, korraldamine, nõustamine, õpetamine, raha jm abi taotlemine... (Pedastsaar 2007, lk 31)

Järgnevalt toon alapunktidena välja ja kirjeldan huvijuhi töövaldkondi. Toon välja huvijuhi ülesannetena kavandamine, koordineerimine, suunamine ja juhendamine, organiseerimine ja korraldamine, nõustamine ja muud huvijuhi tööülesannete hulka kuuluvad tegevused. Toon näiteid Kohtla-Järve Järve Vene Gümnaasiumi ametijuhendist, kuna antud ametijuhendis olid huvijuhi tööülesanded samade punktidena välja toodud, kui käesoleva peatüki üldised töövaldkonnad. Teiste koolide huvijuhtide ametijuhendites, millega tutvusin, olid välja toodud ametijuhendi üldsätted, huvijuhi põhiülesanded, kohustused, õigused ja vastutus üldises vormingus.

Kurvits (2010) on Fayoli administratiivses juhtimisteoorias käsitlenud juhtimise viit elementi- planeerimine, organiseerimine, käsutamine, koordineerimine ja kontroll. Fayol on rõhutanud, et juhtimisprintsüübid on universaalsed – need põhimõtted on rakendatavad erinevates organisatsioonides – suurtes, väikestes, eraettevõtetes või avalik-õiguslikes asutustes. Seega on see teooria rakendatav ka huvijuhi töös. Huvijuht planeerib, organiseerib, käsutab, koordineerib ja kontrollib oma tööülesandeid täites.

Vabariigi Valitsuse 22.11.2000. a tänaseks kehtivuse kaotanud määruses nr 381 „Õpetajate koolituse raamnõuded“ § 24 on kirjas, et huvijuht on võimeline

- 1) Kujundama lähtuvalt õpilaste erinevatest vanuseastmetest ja huvidest nende arenguks soodsa õppekavalise ja õppekavavälise keskkonna;
- 2) Toetama õpilase osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelist suhtlust;
- 3) Olema õpilase ja noore usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga; vahendada noorele vajalikku informatsiooni vabaajategevuse ja kutsesuunitluse alal;
- 4) Õpetama ühte või mitut huviala ja arendama õpilase andeid;
- 5) Juhendama õpilast huvialaga tegelemisel, käsiraamatute, Interneti jt allikmaterjalide kasutamisel ning iseseisval töö ja toetama eluaegse õppe põhimõtte väärtustamist.

Lisaks eripädevusnõuetele on huvijuht võimeline kavandama, suunama ja juhendama õpilase õppekavavälisest tegevust koolis ja väljaspool kooli ning juhendama õpilasesinduse tegevust. (Valter 2010, lk 6-7) Alates 1.09.2013 kuulutati eelnevalt mainitud seadus kehtetuks. Praegu kehtiv määrus „õpetaja koolituse raamnõuded“ (RT I 2000, 87, 575) huvijuhti ei käsitle.

1.2.1.1 Kavandamine

Selleks, et midagi saaks hästi toimuda, on vaja tegevus kavandada ehk üles ehitada. Kavandamine hõlmab enda all palju erinevaid tegevusi. Huvijuht kavandab tegevusi koos õpilaste ja õpetajatega nii ülekoolliselt kui ka kooliväliselt. Samuti on huvijuhtide kavandada maakondlikud ja vallaüritused ning nende korraldamine e. huvitegevus kohaliku omavalitsuse tasandil (Jõe 2004)

Kohtla-Järve Järve Vene Gümnaasiumi huvijuhi ametijuhendis (2008) oli kavandamise all kirjas, et huvijuht peab avalikustama avalike ürituste kavad. Tegema kindlaks, et toimuvad üritused oleksid kooskõlas Autorikaitse seadusega. Huvijuht kavandab gümnaasiumis korraldatud üritustel õpilaste vaimse ja füüsilise turvalisuse, tehes koostööd vanemate, gümnaasiumi pidaja ning vajadusel politsei ning teiste ametiasutuste ja ekspertidega. Huvijuht instrueerib ürituste korraldajaid ohutustehnikast, samuti turvalisusest ja tuleohutusest.

1.2.1.2 Koordineerimine

Huvijuhi töö keskseks osaks on pidev kooskõlastamine erinevate tegevuses olevate osapooltega. Koordineerimine hõlmab tegevusi, mis seovad üksiktegevused tervikuks ja suunavad need üldiste eesmärkide täitmisele. Fayol rõhutas esimesena, et juhtimisprintsipiibid on universaalsed. (Kurvits 2010)

Üldhariduskoolide huvijuhtide staatuse ja koolitusvajaduste uuringust (Jõe 2004) võib lugeda, et huvijuht koordineerib huvitegevust koolis, sealhulgas tunniväliseid tegevusi, ringitööd ja kooliväliseid üritusi. Lisaks koordineerib huvijuht erinevaid projekte nagu narkopreventsioon, heategevusüritused jpm. Huvijuht on noorsooorganisatsioonide esindaja koolis, koordineerib koolilehte, kooliraadio tööd jms.

Uuendatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse valguses on kooli huvitegevusel oluline roll õppekava toetamisel ning koolil kohustus võimaldada õpilastele tasuta kasutada kooli ruume õppekavaväliseks tegevuseks. See on osa nn noorsootööst koolis, mida enamasti koordineerib kooli huvijuht. (Rannala 2013, lk 164)

1.2.1.3 Suunamine ja juhendamine

Huvijuht juhendab ja suunab koolis igapäevaselt õpilasi, annab juhtnööre ja suunab nõu andes. Koolinoorsootöötaja juhendab eriala ja huviga seotud tegevusi: ringide juhtimine, õpilasesinduse juhendamine ja suunamine.

Raamatus Õnnelik meeskond (Vesso & Saue 2008, lk 145) kirjutatakse, et juhendamine võib toimuda ka vestlusena, kus keskendutakse sellele, kuidas töötaja saab oma eelnevalt koos püstitatud eesmärged parimal viisil saavutada. Selleks võtavad juht ning töötaja aja korraks maha, et vaadata ühiselt üle, kas need tegevused, mida praegu tehakse, viivad sinna, kuhu soovitakse jõuda; kas on võimalusi teha midagi veel efektiivsemalt; kas olukord on sama või muutunud jne.

Kohtla-Järve Järve Vene Gümnaasiumi huvijuhi ametijuhendis (2008) huvijuhi juhendamise punkti all on kirjas, et huvijuht toetab õpilaste osalemist erinevates noorsooprojektides ja – programmides, toetab õpilaste rahvusvahelist suhtlemist.

Huvijuht saab oma tööga toetada kokkukuuluvustunnet ja häid sotsiaalseid suhteid, juhtida erinevate ettevõtmiste kaudu tähelepanu olulistele väärtustele ning siduda kooli tihedamalt kogukonnaga. (Jung 2013, lk 43)

1.2.1.4 Organiseerimine ja korraldamine

Huvijuhi tööülesanne koolis on organiseerida ja arendada kooliõpilaste huvihariduslikku tegevust. Esimeseks sammuks eesmärgi poole on kavandatu täitmise organiseerimine. Õigeks organiseerimiseks (Kurvits 2012) tuleb tagada, et oleks olemas vajalik arv töötajaid. Töötajad tunneksid oma rolli organisatsioonis ja oma seost teiste töötajate, allüksuste ja nende ülesannetega. Töötajad tunneksid oma tegevuse eesmärged plaani selles osas, mille eest nad vastutavad. Iga töötaja saaks õigeaegselt tööks vajalikud ressursid.

Kohtla-Järve Järve Vene Gümnaasiumi huvijuhi ametijuhendis (2008) on korraldamise punkti all ära toodud huvijuhi ülesannetena:

- 1) Huvitegevuse korraldamine ja muu klassivälise tegevuse sisekontroll (seire).
- 2) Õppeaasta huvialategevuse kava koostamine koostöös õpilasesinduse ja klassijuhatajatega.
- 3) Gümnaasiumi tähtsamate huvialategevuste dokumenteerimine, huviala tervikuna jälgimise eemärgil.
- 4) Huvialategevuse valdkonna sisehindamise teostamine ning sisekontrolli läbiviimine muus klassivälises tegevuses.

- 5) Huvijuht jälgib huvialategevuseks eraldatud riigieelarveliste vahendite otstarbekat kasutamist.
- 6) Huvijuht viib iga õppeaasta lõpus huvialaringide vajaduse uuringu ning koostab järgmise õppeaasta huvialaringide tunniplaani.
- 7) Huvijuht tagab ringijuhtide teadlikkuse oma tööülesannetest, otsustest ja vastutuspädevusest, korraldades sealjuures ringijuhtide metoodilist tegevust.

1.2.1.5 Nõustamine

Nõustamine on oma olemuselt abistaja ja abi vajaja vaheline toetav vestlus, milles keskendutakse abivajaja probleemile ning abistaja kasutab oma erialaseid teadmisi ja oskusi. Nõustamist võib käsitleda väga kitsalt ja spetsiifiliselt, samas on nõustamistegevused oluliseks osaks väga paljudes elukutsetes. (Tropp 2010, lk 7)

Nõustamine ei ole lihtsalt vestlemine. On terve hulk põhimõtteid, millega nõustaja kui abistava vestluse juht peab arvestama, et see vestlus tõepoolest toetaks abivajat (Tropp 2010, lk 8).

McLeod (2007, lk 16-19) on esitanud nõustamise olemuse mõjusa metafoori. Nõustamine on “ruumi loomine asja läbi arutamiseks”, kus “Ruum” – nõustamine on inimese igapäevaelust väljaspool asuv ruum, kuhu saab rutiinist eemalduda, kus on võimalik järele mõelda, kõrvalt vaadata ning leida võimalusi muutuseks. See on omamoodi turvaruum, pelgupaik. “Loomine” – nõustamine on teadlik, eesmärgipärane tegevus. Toimub nõustamisprotsessi ja -suhte ühine konstrueerimine. “Asi” – milles asi? “Asja” kaardistamine, uurimine, probleemi selgitamine ja sellele nime andmine või kontrolli alla võtmine. “Läbi” – räägitakse, kuni pole enam vaja midagi öelda. See on inimese loo lahtirullimine. Näiteks et toimuks muutus lapse koolitõrkelises käitumises, on enamasti tarvis abistajaga korduvalt kohtuda. “Arutamine” – nõustamise põhitegevus on rääkimine. Välja ütlemine, nime andmine, valjusti mõtlemine toetavad “asja” toomist “ruumi”, kus abistaja ja abivajaja saavad seda koos uurida.

Paratamatult on huvijuhi tööülesannete hulgas ka nõustamine. Huvijuht nõustab õpilasi, klassijuhatajaid, õpetajaid, ringijuhte ja teisi kes vajavad nõu. Ka nõustamist on erinevates valdkondades. Koolis võib peamiselt kohata psühholoogilist, õppekorralduslikku,

karjäärivalikulist jpm nõustamist, milleks kõigeks huvijuht pädev ei ole. Selleks on kooli olemas tugisüsteem psühholoogide, sotsiaalpedagoogide ning nõustajate näol.

Huvijuht kuulab ära ja saab aidata, oma erialaseid teadmisi ära kasutades, probleemide lahendamisel, mis kaasnevad noorsooprojektides ja –programmides osalemise, rahvusvahelise suhtlemise, vabaajategevuste valimise, kutsevaliku vmt-ga.

Samas tuleb huvijuhil aeg ajalt valmis olla, et ära kuulata mõni kolleeg. Läbi nõustamise võib olla võimalik suurendada teiste töötajate teadlikkust, näiteks selgitada koolijuhile tunnivälise tegevuse tähenduslikkust ning teha aktiivselt koostööd aineõpetajatega, aidates neil avardada oma arusaamist õppimisest. (Jung 2013, lk 43) Nõustamine saab teoks, kui inimene peab kellegagi elulistes probleemides nõu, näiteks mõne konflikti või dilemma asjus, mis segab tal elamast oma elu nii, nagu ta sooviks (McLeod 2007).

1.2.1.6 Muud tegevused

Huvijuhtide tööülesannete hulk kuulub ka meetoodiline ja õppekavaga töö, sisuline osalemine arenguid puudutavates otsustusprotsessides (arengu- ja tööplaanide koostamine), sisulised analüüsid ja aruanded, õppekavatöö ja ainekomisjonis osalemine, nõupidamistel sisuline osalemine. Huvijuhtide ülesannete hulgas on ka tehniline töö: dokumentatsiooni korrashoid ja aruandlus. Huvijuhil tuleb korraldada üldiseid koolielu korraldavad küsimusi (töötajatabelid, asendustunnid, ruumide kasutusplaan, koolitraditsioonid, pikapäevarühmad, koolikaunistamine, kooliterritooriumi kontroll), jooksev töö ja ühekordsed ülesanded. Kõige eelnimetatu juures tuleb huvijuhil ka ennast ja teisi koolitada (Enese ja teiste koolitustega seotud küsimused). Lisaks on huvijuhi tegevusalas ka koolitraditsioonide säilitamine, koolikroonika koostamine jmt. (Jõe 2004)

Olulisel määral on suurenenud järgmiste ülesannete osakaal: infotöö, koostöö klassijuhatajatega, kooliruumide kujundamine, küsitluste läbiviimine ja praktikantide/vabatahtlike juhendamine. Lisaks on paljud huvijuhid ise ka huviringe juhendamas, sh noorteühingutes. (Reitav 2013 lk 226)

2. EMPIIRILINE OSA

Lõputöö empiirilises osas annan ülevaate läbiviidud küsitlusest: metoodikast, valimist, uurimustöö käigust ning küsitluse tulemustest. Seejärel analüüsin saadud tulemusi lähtudes töö teoreetilises osas käsitletud teemadest.

2.1 Valim

Populatsiooniks on kõik Saaremaal hetkel töötavad huvijuhtid. Valim (vt. Tabel 1) on kõikne. 19st Saaremaa huvijuhist vastas küsimustikule (vt. Lisa 1) 13 ning üks võttis personaalselt ühendust meili teel, kuna oli tööl olnud vähem kui aasta ning seetõttu ei pidanud ennast pädevaks küsimustikule vastama. Sellegipoolest edastas meili teel peamised andmed enda kohta, mida kajastan ka allolevas tabelis, kuid ülejäänud töös arvestan siiski 13 huvijuhi vastustega.

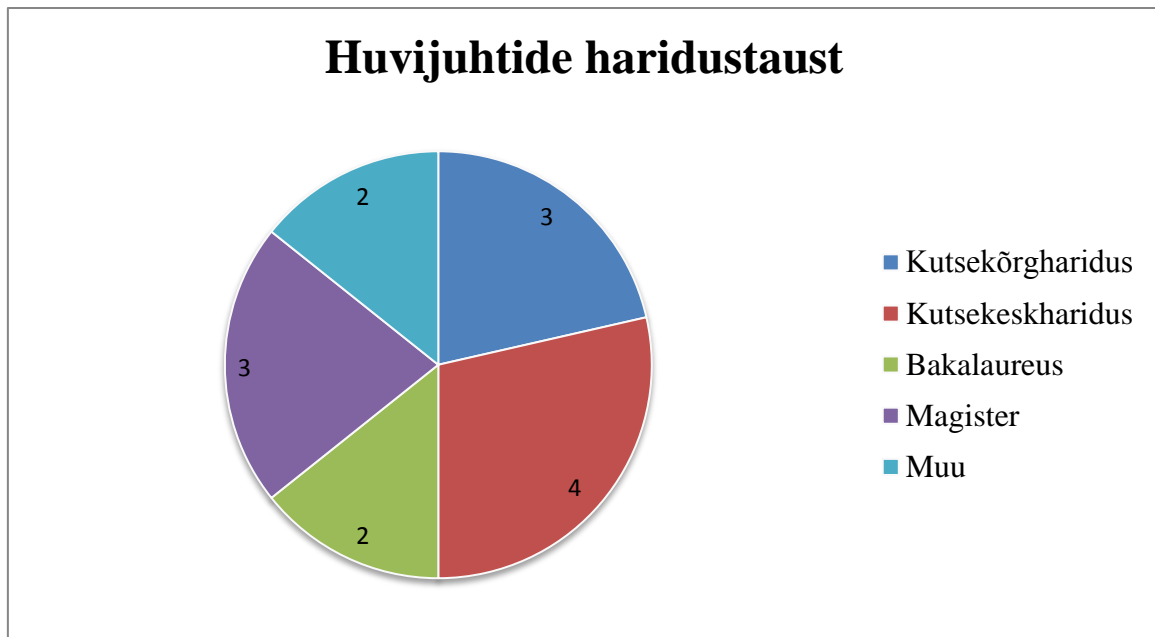
Kõik küsimustikule vastanud 13 Saaremaa huvijuhti olid naissoost. Kahjuks ei olegi Saaremaal ühtegi huvijuhti, kes on meessoost. Samas ilmneb siinkohal üldine tendents, et pedagoogilistel erialadel töötabki väga vähe meessoos esindajaid.

Huvijuht, kelle ametinimetuseks on muusikaõpetaja, täidab koolis ka huvijuhi ülesandeid. Ühe huvijuhi haridus on bakalaureusekraad, mis on tänaseks võrdsustunud magistrikraadiga.

Huvijuhtide haridustaust (vt. Joonis 1) on enam-vähem võrdne kõigi pakutud valikuvariantide puhul milleks oli kutsekõrgharidus, kutsekeskharidus, bakalaureusekraad, magistrikraad ja muu haridustaust (sh. Bakalaureus, mis tänaseks võrdsustunud magistriga).

Tabel 1. Valimi taustandmed.

Vastaja	Haridus	Tööstaaz hj-na	Ametinimetus koolis	Koormus hj-na	Teised ülesanded koolis	Õpilaste arv koolis
HJ 1	Bakalaureus	15	Huvijuht	1,0	Ainult huvijuht, harva asendustunnid	500 või enam
HJ 2	Kutsekeskharidus	8	Huvijuht-nõustaja	0,5	Individaalõppetunnid, klassijuhataja (2 klassi)	201- 300
HJ 3	Kutsekõrgharidus	3	Huvijuht	0,5	Aineõpetaja (1,0 kohaga), klassijuhataja	Kuni 100
HJ 4	Kutsekeskharidus	20	Huvijuht, muusika ja kunstiõpetaja	0,5	Muusika ja kunstiõpetus (0,5 kohaga)	Kuni 100
HJ 5	Diplomiõpe	12	Huvijuht	1,0	Ajalehe väljaandja, üldtööplaani ja kuutööplaani koostamine	500 või enam
HJ 6	Kutsekõrgharidus	6	Sekretär/huvijuht	0,5	Sekretär, raamatukogu korrashoidja, ringijuhendaja, asendusõpetaja	Kuni 100
Hj 7	Bakalaureus	14	Huvijuht	1,0	Ringijuht, asendusõpetaja	301- 400
HJ 8	Magister	25	Huvijuht	1,0	Draamaõpetaja 1 tund nädalas, ringijuht 4 tundi nädalas	101- 200
HJ 9	Kutsekeskharidus	26	Huvijuht	0,5	Muusikaõpetaja	Kuni 100
HJ 10	Magister	8	Huvijuht	0,25	Muusikaõpetaja, muusikaringide juhendaja	Kuni 100
HJ 11	Magister	3	Huvijuht	1,0	Matemaatika õpetaja ja pika päeva asendaja	101- 200
HJ 12	Kutsekõrgharidus	8	Huvijuht	0,5	Pole lisakohustusi	Kuni 100
HJ 13	Keskeriharidus	8 kuud	Muusikaõpetaja	0,25	Muusikaõpetaja, klassijuhataja, ringijuht	Kuni 100
HJ 14	Kutsekõrgharidus	8 kuud	Huvijuht- muusikaõpetaja	0,5	Muusikaõpetaja	Kuni 100

Joonis 1. Huvijuhtide haridustaust.

2.2 Andmekogumismeetod

Andmete kogumiseks kasutasin internetipõhist küsimustikku. Küsimustiku koostamisel lähtusin sellest, et saaksin kätte vajaliku informatsiooni mind huvitavate uurimusküsimuste kohta:

- 1) Missugused on olnud muutused huvijuhtide õppe- ja kasvatustegevuses?
- 2) Missugused on olnud muutused huvijuhtide administratiivsetes kohustustes?
- 3) Kas ja kuidas on muutunud Saaremaa huvijuhtide kaasärääkimine kooli arengut puudutavates küsimustes?

Uurimusküsimustiku saatsin laiali läbi huvijuhtide listi MTÜ Saaremaa huvijuhtide liidu liikmetele. Uurimusküsimustik oli avatud nädal aega ning kui poole nädala peal oli vastanud vaid viis huvijuhti võtsin huvijuhtidega ühendust telefonitsi. Tähtajaks oli vastanud üheksa huvijuhti, seega pikendasin tähtaega kahe päeva võrra ning palusin MTÜ Saaremaa huvijuhtide liidu juhatajal taas saata laiali e –kiri palvega vastata küsimustikule. Viimaks oli vastanud 13 läbi uurimusküsimustiku ning üks maili teel.

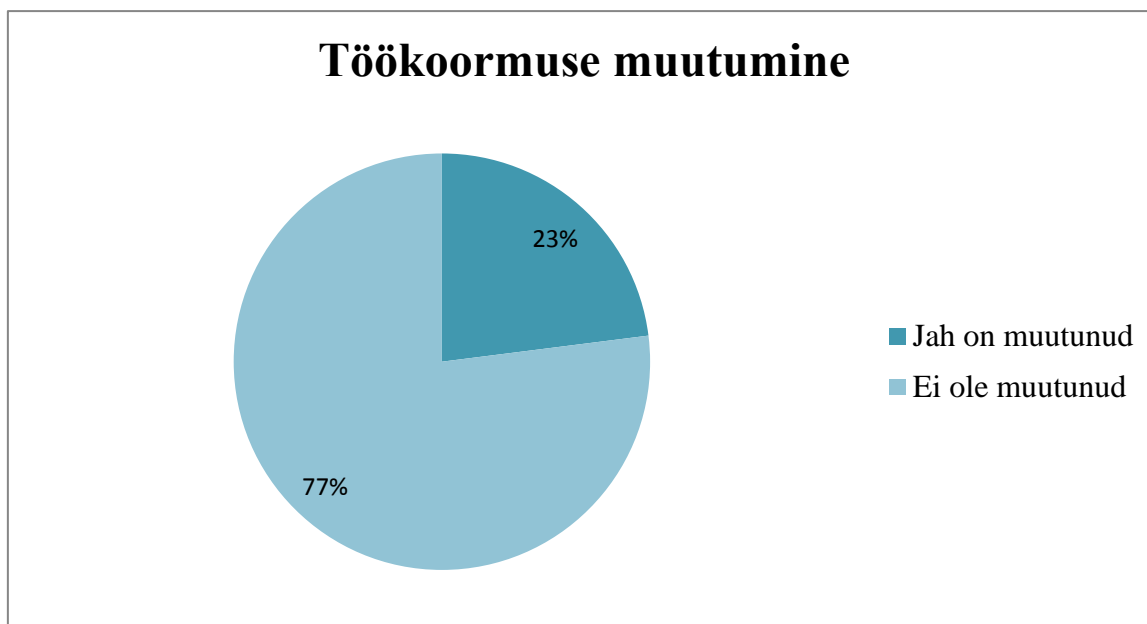
2.3 Uurimustulemused

2.3.1) Huvijuhi lisakohustused

Lisaks huvijuhi kohustustele on vastanute tööülesanded väga erinevad. Vastanute seas on viis huvijuhti, kes on kas muusikaõpetajad või muusikaringi juhendajad. Neljal korral mainiti tundide asendamist, kolm vastanud huvijuhti on klassijuhatajad. Lisaks mainiti ringide juhendamist. On ka huvijuhte, kes on koolis ka aineõpetajad. Lisaks eelmainitule toodi ülesannetena välja ka individuaalõppetundide juhendamine, kooliajalehe väljaandmine, kooli üldtöö- ja kuutööplaani koostamine, pika päeva kasvataja asendamine. Ühe huvijuhi lisakohustusteks on ka olla kooli sekretär, raamatukogu korrashoidja, tantsuõpetaja, ringijuhendaja ning asendusõpetaja. **Kahe vastanu jaoks on huvijuhi töö ainuke kohustus koolis.** Ühes koolis, kus huvijuhil teisi kohustusi ei ole, õpib rohkem kui 500 õpilast ning teises kuni 100 õpilast.

Vastanutest 85% ütles, et lisaülesanded ei ole lisandunud töökohustuste hulka viimasel kolmel aastal. Seega võib öelda, et enamuse Saaremaa huvijuhtide lisaülesanded on jäänud viimase kolme aasta jooksul samaks.

Enamuse ehk 77% Saaremaa huvijuhtide töökoormus (vt. *Joonis 2*) on jäänud viimase kolme aasta jooksul samaks, kolm huvijuhi ehk 23% vastanute töökoormus on muutunud.

Joonis 2. Huvijuhtide töökoormuse muutumine.

23% vastanuid, kelle töökoormus kolme aasta jooksul on muutunud, töid põhjusena välja töökoormuse vähenemise täiskoormuselt 0,5- le. Lisaks mainiti ära, et **tööülesanded on jäänud samaks, kuid muutunud ajamahukamaks** ning lisandunud on koosolekutel ja arengukavade väljatöötlemisel osalemise kohustus, mis ei ole ametijuhendis kirjas.

2.3.2) Huvijuhtide kooliarenduslikud ülesanded

Vastanutest 10 huvijuhti kuulub kooli juhtkonda. Oli ka vastanu, kes ei kuulu juhtkonda kuid osaleb siiski kooli juhtkonna töös. Üks vastanutest kuulub koolis juhtkonda ja tugisüsteemi ning kaks huvijuhti ei kuulu kumbagi.

Kõik vastanud osalevad kooli arendustegevustes. 85% vastanutest on kooli arendustegevustes osalemine olnud töökohustuste hulgas kogu töötamise ajal. 15% vastasid, et arendustegevustes osalemine on lisandunud viimasel kolmel aastal.

Kõige enam mainiti kooli arendustegevuslikeks ülesanneteks (vt. Tabel 2) erinevates töögruppides osalemist (tervisenõukogu, klassijuhatajad, tugikeskus, ÕE). Lisaks osalevad mitmed huvijuhid kooli arengukava koostamisel. Mitmed vastanud osalevad kooli hoolekogu, direksiooni, õppenõukogu ja juhtkonna koosolekutel.

Tabel 2. Huvijuhtide kooliarenduslikud ülesanded

Ülesanne	HJ 1	HJ 2	HJ 3	HJ 4	HJ 5	HJ 6	HJ 7	HJ 8	HJ 9	HJ 10	HJ 11	HJ 12	HJ 13
Mängulised vahetunnid	X						X						
Töögruppides osalemine	X				X						X		
Projektide kirjutamine	X						X						
Projektide teostamine	X						X						
Kodulehe täiendamine		X											
Kooli reklaami ja sümboolika kujundus		X											
Õppetööd toetavate ürituste korraldamine			X										
Näituste korraldamine			X										
Tööplaani koostamine				X		X							
Osalemine direksiooni koosolekul					X		X						
Osalemine hoolekogu koosolekutel	X						X						
Osalemine arengukava koostamisel/					X	X	X						

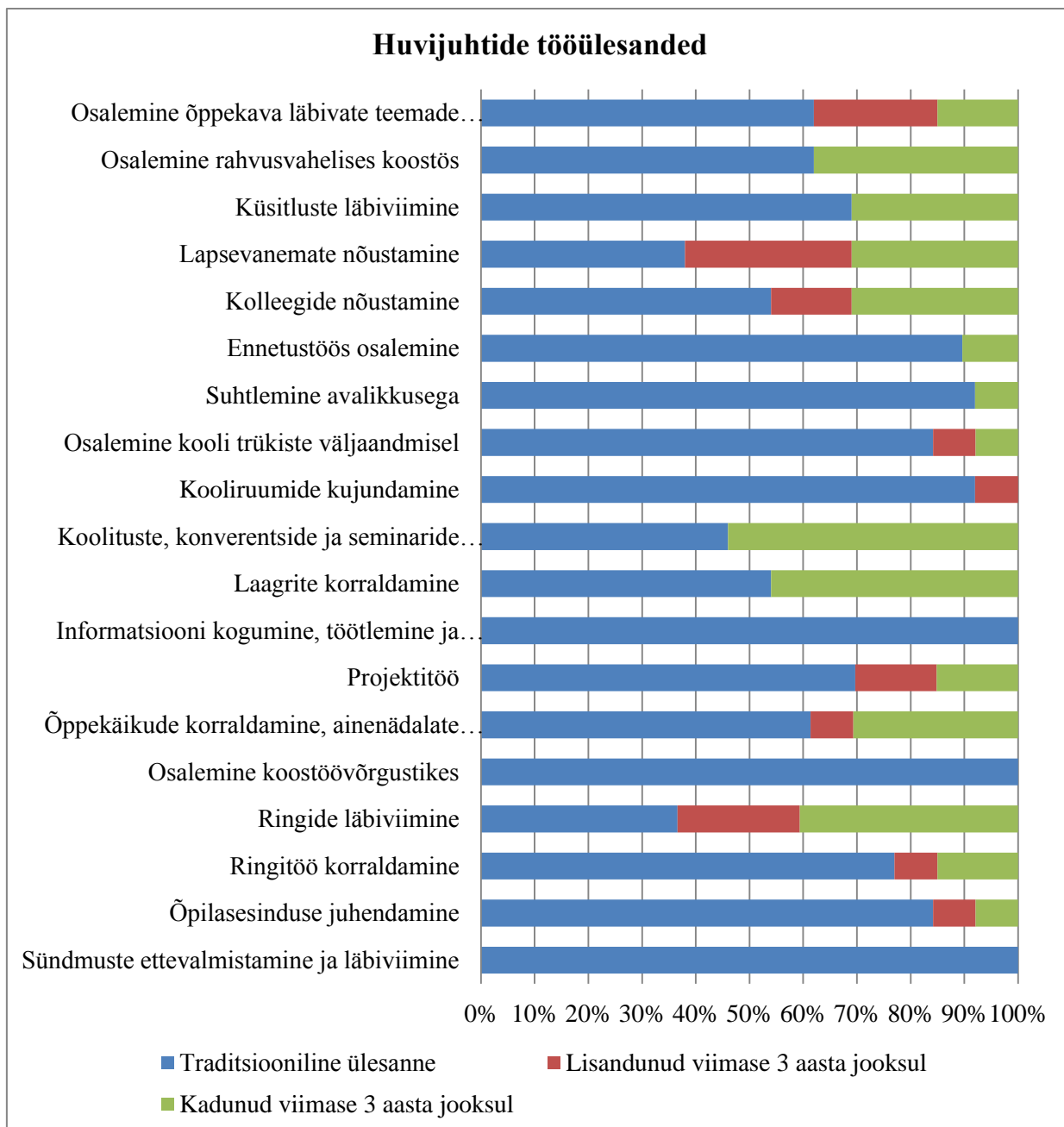
muutmisel													
Osalemine tervisenõukogus							X						
Koostöö teiste asutustega							X						
Esteetiliste ja kultuuriliste tegevuste organiseerimine									X				
Osalemine õppenõukogus										X			
Osalemine töökoosolekutel													X

Vastanute ametijuhend on 85% vastanutest olnud samasugune kogu töötamise aja. 15% vastanutest on ametijuhendit viimasel kolme aasta jooksul muudetud, põhjusena toodi välja kooli struktuuri muutus. Saaremaa huvijuhtide tööülesanded, mis ametijuhendis on kirjas, on jäänud samaks.

Huvijuht, kes tõi välja kõige rohkem kooliarenduslikke ülesandeid töötab 301-400 õpilasega koolis. Samuti mitmeid ülesandeid välja toonud huvijuht töötab koolis kus on kuni 500 õpilast, ning kolmandal kohal ülesandeid välja toonud huvijuht töötab kuni 100 õpilasega koolis. Seega ei saa öelda, milliste koolide huvijuhid kõige enam kooliarenduslikest tegevustest osa võtavad.

2.3.3) Huvijuhi tööülesanded

Huvijuhi tööülesandeid on palju, küsimustikus küsisin vastanute käest üheksateistkümne ülesande (vt. *Joonis 3*) kohta, kas need on traditsioonilised, lisandunud viimase kolme aasta jooksul või kadunud viimase kolme aasta jooksul.

Joonis 3. Huvijuhtide tööülesanded.

Enamus tööülesandeid on jäänud traditsiooniliseks. Märgata võib **pigem tööülesannete kadumist, kui lisandumist**. Kõige rohkem on huvijuhtide tööülesannete hulka lisandunud lapsevanemate nõustamise, ringide läbiviimise, õppekava läbivate teemade käsitlemisel osalemise ja ka projektitööga kaasnevaid kohustusi. Kõige suurema hulga vastanute tööülesannetest on kadunud koolituste, konverentside ja seminaride korraldamine, laagrite korraldamine, ringide läbiviimine, osalemine rahvusvahelises koostöös. 100% on traditsiooniline

ülesanne sündmuste ettevalmistamine ja läbiviimine, informatsiooni kogumine ja jagamine, osalemine koostöövõrgustikes.

Võib märgata tendentsi, et peaaegu iga väljatoodud tegevuse puhul on huvijuhte, kelle jaoks see on traditsiooniline, ning huvijuhte, kelle kohustustest tegevus on kadunud, välja arvatud kooliruumide kujundamine, mis on lisandunud.

On näha, et ringide läbiviimise ja lapsevanemate nõustamise osas ei valitse kindlat korrapära: mõlemad kohustused võivad kuuluda nii traditsiooniliste, lisandunud kui ka kadunud tööülesanne hulka. Võib oletada, et maakoolides on ringijuhendajaid raskem leida kui linnakoolides, sel juhul tuleb huvijuhil ka ringijuhendaja kohuseid täita. Samas on maakoolides tihedam koostöö lapsevanematega, kuna koolis on vähem õpilasi, huvijuhil sellest lähtuvalt ka ehk mitte nii tihe töögraafik ja ta leiab aega ka lastevanematega koostööks.

Lisaks eelnevalt väljatoodud huvijuhtide ülesannetele lisasid vastanud ka omalt poolt mõned ülesanded, mis olid vastanute meelest väljatoomist väärt:

- 1) operatiivselt kodulehe uuendamine
- 2) huvitegevuse kalenderplaani koostamise
- 3) üldtööplaani koostamine
- 4) koolielu kajastamine kohalikes lehtedes
- 5) kooli esindamine noorsoonõukogus
- 6) suhtlemine õpilastele suunatud projektide läbiviijatega
- 7) kuulutuste ja diplomite kujundamine, trükkimine ja printimine
- 8) õpilaste tunnustamine
- 9) helitehnika roll

Kas need ülesanded on traditsioonilised või lisandunud viimase kolme aasta jooksul vastajad kahjuks juurde ei kirjutanud. Kõik vastanud on ka MTÜ Saaremaa Huvijuhid liikmed.

2.3.4) Huviringid huvijuhi töös

Viimasel kolmel aastal on koolidesse lisandunud mitmeid huviringe. Huviringid on lisandunud **eelkõige seoses sobiva juhendaja leidmise** või väljakoolitamisega ning vajalike vahendite

soetamisega. Vahendid on enamasti soetatud projektide kaudu. Tähtis on olnud uute huviringide loomisel õpilaste soov ja tahe ringis osaleda. Üks vastanu tõi ka välja, et iga õppeaasta lõpus küsitakse õpilaste käest mida õpilased soovivad seoses huviringidega.

Tabel 3. Huvijuhtide poolt maninitud ringide lisandumise põhjused.

Jrk. Nr	Lisandumise põhjus	Esinemise sagedus
1.	Vastava koolituse läbimine	1
2.	Vajadus ringiks	1
3.	Sobiva juhendaja leidumine	3
4.	Projektipõhine ring	1
5.	Vajalike vahendite soetamine (projekti kaudu)	2
6.	Õpilaste huvi ja soov	2
7.	Uusi ringe ei ole lisandunud	1

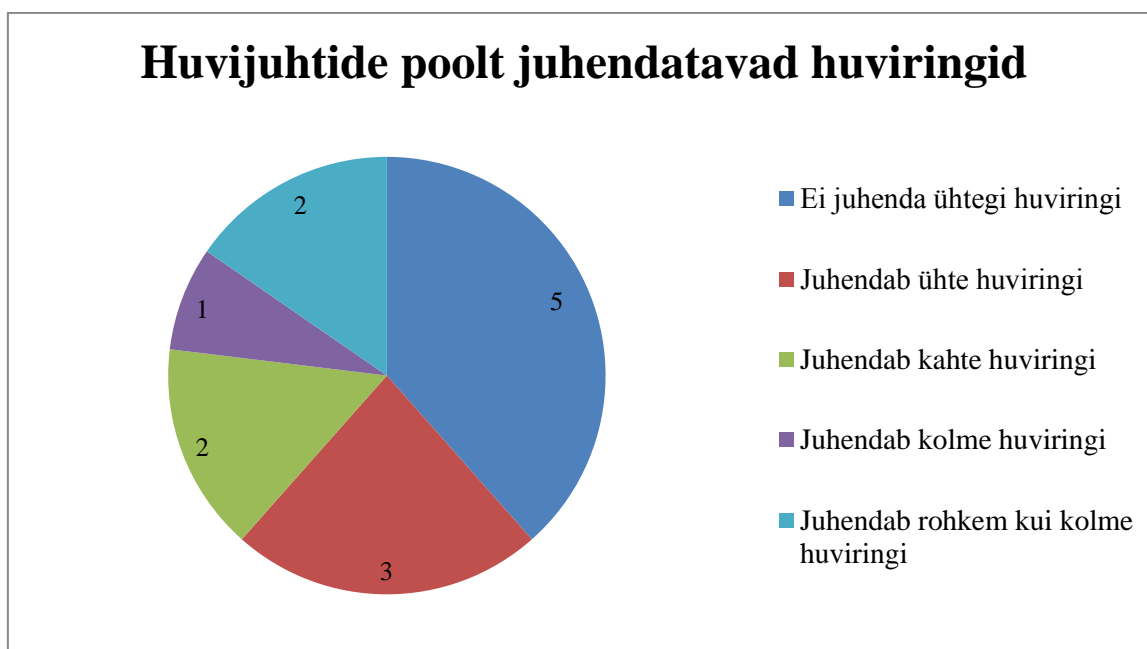
Eelnevas tabelis välja toodud põhjustega lisandusid huviringide hulka noorkotkad, puutööring poistele, kitarriring, bändikool kahel korral, klaveriõpe, projektipõhine nutilabor, orienteerumine kahel korral, suusatamine, rahvatants, male, teadusteater, teadusring, fotograafia. Ühes koolis loodi huviring Toredad hariduslike erivajadustega noortele, mis oli pilootprojekt. Osad huvijuhid tõid vaid välja ringide nimed, mis kadusid, mitte põhjuseid, seega pole tabelis arvuliselt niipalju ringe, kui tabeli all ära loetletud.

Tabel 4. Huviringide kadumise põhjused.

Jrk. nr	Kadumise põhjus	Esinemise sagedus
1.	Noorte huvipuudus	4
2.	Huviringi asukoha muutus (Koolist kultuurimajja)	1
3.	Mittesobiv aeg ringijuhendaja jaoks	2
4.	Juhendaja loobumine	2
5.	Juhendaja lahkumine	2
6.	Eraklubide loomine	1
7.	Ringi sisseviimine ainekavva	1
8.	Konkurents teiste klubide/koolidega	1
9.	Ringijuhendaja väike töötasu	2

10.	Projekt lõppes	2
11.	Huviringe ei ole kadunud	2
12.	Koolis puuduvad huviringid	1
13.	Noored ei tahtnud peale tunde jääda. Ringi mõte kadus.	1

Eelmainitud tabelis välja toodud põhjustel kadusid koolidest järgnevad huviringid: kunstiring kolmel korral, malering kahel korral, algklasside rahvatants kahel korral ja rahvatants II kooliastmele, meediaring kahel korral, kangakudumise ring, kick box, korvpall, võimlemine, tantsuring, käsitööring, lauluring, jalgpall, lauatennis ja kokandus.

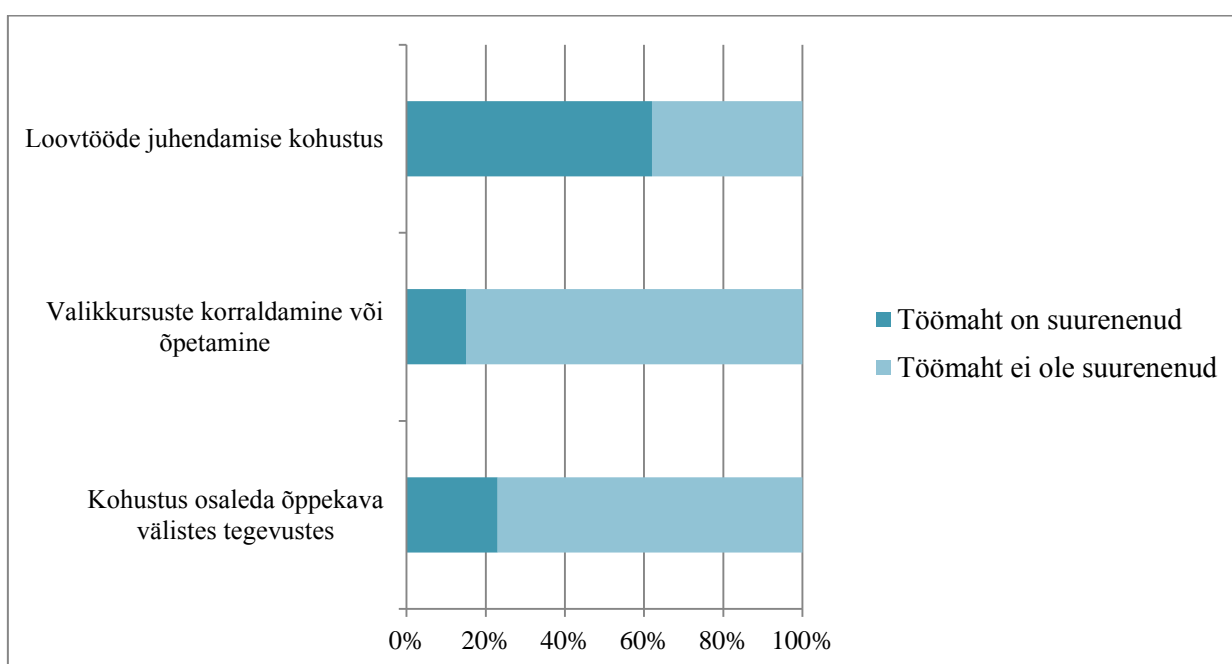

Joonis 4. Huvijuhtide poolt juhendatavad huviringid.

Viis vastanut ei juhenda ise ühtegi huviringi, kolm vastanut juhendab ühte huviringi, kaks vastanut juhendab kahte huviringi, samuti kaks vastanut juhendab rohkem kui kolme huviringi ning üks vastanutest juhendab kolme huviringi.

2.3.5) Huvijuhtide töömaht

Seoses kohustusega osaleda õppekavavälistes tegevustest pole viimasel kolmel aastal 77% vastanud huvijuhtide töömaht suurenenud, kuid 23% vastanuid väitis, et nende töömaht on suurenenud. 85 % vastanute töömaht ei ole suurenenud seoses **valikkursuste korraldamise või õpetamisega**, kuid 15% vastanutest leidis, et valikkursuste korraldamine ja õpetamine on nende tööülesannete mahtu viimasel 3 aastal suurendanud. 62% vastanutest leidis, et nende töömaht on suurenenud seoses **loovtööde juhendamise kohustusega**, 38% vastanutest leidis, et töömaht ei ole loovtööde tõttu suurenenud.

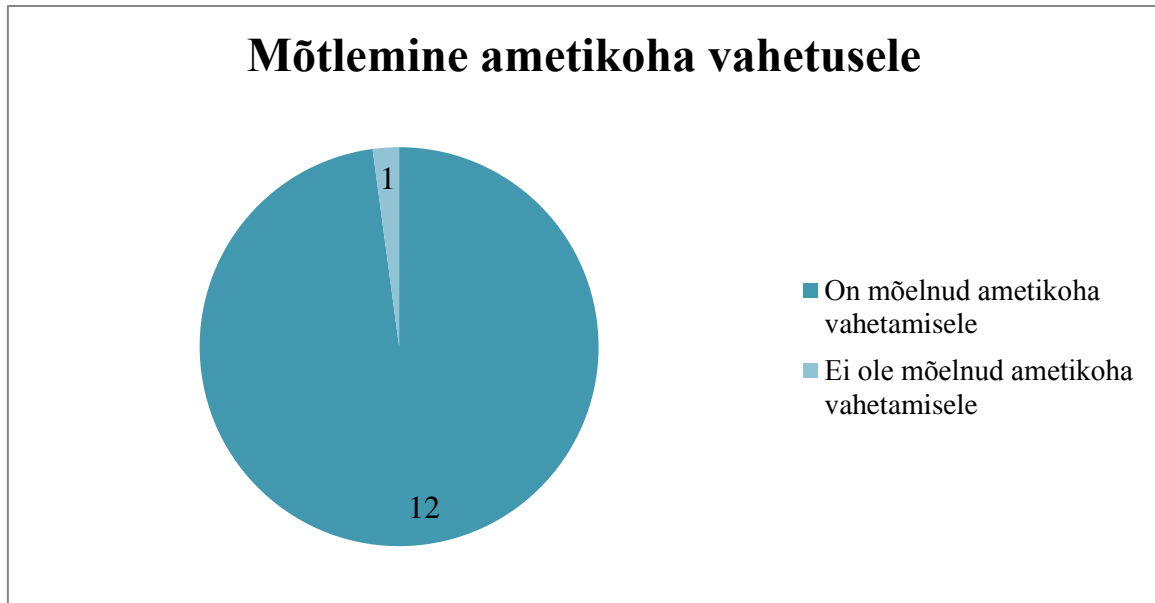

Joonis 5. Huvijuhtide töömahu muutused

Vastanud arvasid ka, et töömaht ei ole suurenenud, kuna õpilaste arv on märgatavalt kahanenud. Samuti leiti, et uusi ülesandeid ei ole, kuid olemasolevate **tööülesannete maht on suurenenud**. Viimasel aastal on ka palju haigestumisi õpetajate seas, mis kasvatab huvijuhi töömahtu asendustundidega, samuti on tööülesandena palju ette tulnud kooli esindamist maakonnas. Töömaht on suurenenud ka ülesannete arvel, mille eest raha ei saa, nõ vabatahtlik tegevus noorsoonõukogus osalemise näol. Ühe vastanu töömaht on muutunud seoses saamisega huvijuhiks ning ühe vastanu jaoks töömaht ei ole muutunud, kuigi töökoormus ametijuhendis kahanes. Võib öelda, et huvijuhtide töömaht on viimase kolme aasta jooksul suurenenud loovtööde juhendamise kohustuse tõttu.

2.3.6) Huvijuhtide ametikoha vahetamise soovi põhjused

92% vastanutest on mõelnud ametikoha vahetamisele ning 8% vastanutest vastas küsimusele eitavalt.

Joonis 6. Huvijuhtide mõtlemine ametikoha vahetamisele.

Põhjus, miks ametikoha vahetusele on mõeldud, on 33% vastanute jaoks **liiga palju tööülesandeid**. 8% vastas, et töö on ennast ammendanud. Põhjusteks toodi ka veel töökoha kaugus elukohast, teine eriala, mis tõmbab rohkem, mitte piisav pühendumine seoses teises kohas töötamisega, koolijuhi muutumine, kooli sulgemine, isiklikud põhjused ning rutiini tekkimine. Üks vastanu, kes on ametis olnud vähem kui aasta ning ei pidanud ennast pädevaks vastama kõigile küsimustele, on sellegipoolest mõelnud ametikoha vahetamisele. Küsimusele, miks ta sellele on mõelnud, tõi ta põhjuseks välja eelkõige isiklikud põhjused.

2.3.7) Arutelu ja järeldused

Enamus vastanud huvijuhtidest töötab 0,5 kohaga ning täidavad koolides ka teisi ülesandeid nagu aineõpetaja või sekretär. Üle poole huvijuhtidest töötab koolis kus on vähem kui 100 õpilast. Seega on Saaremaa huvijuhid peamiselt väikekoolide huvijuhid. Oli ka kaks vastanut, kes töötavad koolis kus on rohkem kui 500 õpilast, mis tähendab, et need koolid asuvad maakonna tõmbekeskustes, kas linnas või suuremas alevikus.

Töökoormus on muutunud viimase kolme aasta jooksul kahel huvijuhil. Ühel täiskoormuse pealt 0,5 koormuse peale, kuid tööülesanded jäid samaks, ning teisel huvijuhil seoses tööülesannete mahukamaks muutumisega.

Muutused huvijuhtide kaasamises õppe- kasvatustegevustesse. Saaremaa huvijuhtide peamised lisakohustused lisaks huvijuhi tööle on muusika õpetamine, huviringide juhendamine ning klassijuhatajatöö.

Muusikaga tegelemist mainiti mitmetel kordadel, mis annab põhjuse arvata, et Saaremaa huvijuhid on ka muusikaliselt haritud. Huvijuhid on siiski kooli õppe ja kasvatustegevustesse kaasatud eelkõige tunnivälise mitteformaalse õppe kaudu. Samas on enamikel huvijuhtidel ka tundide asendamine õpetajate puudumisel tööülesannete hulgas. Huvijuhid tõid punktis „kooliarenduslikud tegevused“ välja ka õppetööd toetavate ürituste organiseerimine. Vaid üks huvijuht mainis ära pikapäeva rühma õpetaja asendamise. See tähendab, et ükski Saaremaa huvijuht ise pikapäeva rühma läbi ei vii, kuid vajadusel asendab üks huvijuht õpetajat.

Enamus vastanud huvijuhtidest juhivad ka ise vähemalt ühte huviringi. Rohkemat kui ühte huviringi juhtimist oli märgata vastanud huvijuhtide seas, kes töötasid koolides, kus kuni 200 õpilast. Huvijuhid, kes töötasid koolides kus oli 500 või rohkem õpilast huviringe ei juhtinud, kuna suurtes koolides on kas töötav huvikool kõrval või on toimunud struktuurimuutus üldharidus-huvikooliks.

Huvijuhi tööülesannete hulgas on märgata pigem ülesannete kadumist, kui juurde tekkimist ning paljud ülesanded on siiski traditsioonilised. Vastuolulised ülesanded on lastevanemate nõustamine ja ringide juhendamine, mis samaaegselt võivad kuuluda traditsiooniliste, lisandunud või kadunud ülesannete hulka. Samuti tõid vastanud välja ülesandeid, mida tabelis märgitud ei olnud. Kahjuks ei olnud lisatud ülesannete juures kirjas, kas tegu on viimasel kolmel aastal

lisandunud ülesannetega, mis annab põhjust arvata, et nende ülesannete maht ja tähtsus võib järgnevatel aastatel tõusta.

Leian, et keerulisem on huviringide kestvus ja käima lükkamine maakoolides, kus puudub tihtipeale vajalik personal ning ilmselt ka vahendid. Seda kinnitasid ka uurimuse tulemused, millest selgus, et peamiselt on koolidesse viimase kolme aasta jooksul huviringid lisandunud just seoses sobivate juhendajate leidmisega ning vajalike vahendite soetamisega. Ringid on viimasel kolmel aastal kadunud peamiselt õpilaste huvipuuduse ning juhendajate kas loobumise või elukoha vahetuse tõttu. Ühes Saaremaa koolis puuduvad huviringid üldse.

Huvijuhtide tööülesannete traditsioonilisus, kadumine ja lisandumine on minu arvates seotud paljugi regionaalse paiknemisega. Väikekoolides tõenäoliselt ebapiisavalt huvijuhiülesandeid, kuna huvijuhtidel on väikekoolides lisaks huvijuhtimisele muidki töökohustusi. Huvijuhile spetsiifilisi tööülesandeid tekib maakoolides ilmselt vähem ja aeglasemalt ka juurde, pigem on ülesanded, mis on väike- või maakoolides huvijuhi ametikohale pandud, seoses teiste koolis peetavate ametitega.

Muutused huvijuhtide administratiivsetes kohustustes. Enamus vastanud Saaremaa huvijuhtidest (10 huvijuhti 13st) kuulub kooli juhtkonda, sealjuures vaid üks kuulub tugisüsteemi. Üks huvijuht ei kuulu juhtkonda, kuid sellegipoolest osaleb juhtkonna koosolekutel.

Enamuse huvijuhtide ametijuhend ei ole viimase kolme aasta jooksul muutunud, v.a ühel seoses kooli muutumisega üldharidus-huvikooliks, sealjuures huvijuhi tööülesandeid see ei muutnud.

Huvijuhtide töömaht ei ole viimasel kolmel aastal suurenenud seoses kohustusega osaleda õppekavavälises tegevuses, valikkursuste korraldamise ja õpetamisega. On võimalik, et nimetatud ülesanded on juba varem kuulunud huvijuhi tööülesannete hulka ja ei ole huvijuhtide jaoks uudsed. Samas on töömaht suurenenud seoses loovööde juhendamisega, kus huvijuht on ka arvestatav juhendaja õppekavavalise töö koostamisel.

Huvijuhtide töökoormus paberil on jäänud samaks kuid töömaht reaalsuses on kasvanud, seetõttu, et olemasolevad ülesanded on muutunud töömahukamaks ja võtavad rohkem huvijuhi tööaega. Üks vastanud huvijuht tõi küsitluses välja, et ametlikult on tööajaks määratus 40 tundi nädalas, kuid erinevate sündmuste korraldamisega on keskmine töötundide arv nädalas reaalsuses 45-47 tundi.

Muudatused Saaremaa huvijuhtide kaasamises kooli arengut puudutavate küsimuste lahendamisse. Kõik huvijuhid osalevad kooli arenduslikes tegevustes, mis on olnud muutumatu viimasel kolmel aastal. Kooli arenduslike tegevusena, milles osaletakse, toodi välja kolmel korral erinevates töögruppides osalemine, samuti osalemine kooli arengukava muudatuste ja koostamise juures. Veel mainiti ära erinevaid töökoosolekuid (direktsioon, juhtkond, hoolekogu, õppenõukogu). Lisaks toodi ära mänguliste vahetundide korraldamine algklassidele, projektide kirjutamine ja teostamine, maakondlike ürituste korraldamine ja läbiviimine, kodulehe täiendamine, kooli reklaami ja sümboolika kujundamine, õppetööd toetavate ürituste organiseerimine, näituste korraldamine, koostöö teiste asutustega, jpm.

Tutvudes Tallinna 21.kooli ja Kuressaare Vanalinna Kooli arengukavaga, kus on väljatoodud erinevad kooliarenduslikud tegevused, tegevuste eest vastutajad ning tegevuskavad, võin tõdeda, et huvijuhtide poolt küsimustikus väljatoodud kooliarenduslikud tegevused kattuvad suures osas sellega, mida lugesin kahe kooli arengukavadest. Samuti tuli teiste küsimuste vastuste hulgas välja palju kooliarenduslikke ülesandeid, mida vastanud huvijuhid ei maininud kooliarenduslike ülesannete küsimuses nagu näiteks küsitluste läbiviimine, koostöö teiste asutustega, mängulised vahetunnid, õpilaste tunnustamine jpm.

KOKKUVÕTE

Minu lõputöö probleemiks oli kuidas on uue Põhikooli riikliku õppekava ja Gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamine muutnud Saaremaa üldhariduskoolide huvijuhtide tööd? Eesmärgiks oli välja selgitada, millised on olnud peamised muutused Saaremaa huvijuhtide töökorralduses ja ülesannetes viimase kolme aasta jooksul. Uurimusküsimused, millele vastust otsisin olid:

- 1) Missugused muutused on toimunud huvijuhtide kaasamises õppe- kasvatustegevusse?
- 2) Missugused muutused on toimunud huvijuhtide administratiivsetes kohustustes?
- 3) Missugused muudatused on toimunud Saaremaa huvijuhtide kaasamises kooli arengut puudutavate küsimuste lahendamisse?

Minu poolt koostatud internetipõhisele uurimusküsimustikule vastas 14 Saaremaa 19-st huvijuhist. Haridusliku ettevalmistuse poolest on vastajatel enam-vähem võrdsetes proportsioonides kutsekõrgharidus, kutsekeskharidus, bakalaureuse või magistritunnistus. Kõige kauem Saaremaal töötanud huvijuht on ametit pidanud 26 aastat, teisel kohal on 25 aastat huvijuhi ametit pidanud vastanu. Kaks vastanut on ametit pidanud vähem kui aasta.

Õppe- ja kasvatustegevustes on muutused seoses huviringide läbiviimisega, kuna huviringide läbiviimine on nii traditsiooniline ülesanne, lisandunud kui ka kadunud viimasel kolmel aastal. 30% vastanute jaoks on õppekäikude korraldamine huvijuhi tegevustest kadunud. Suurel hulgal huvijuhtidel kadunud ülesanne korraldada laagreid. Traditsiooniliseks on jäänud õpilasesinduse juhtimine, asendustundide andmine ning osalemine õppekava läbivate teemade arutelus, mis on samas ka osadele huvijuhtidele viimase kolme aasta jooksul lisandunud. Üks huvijuht tõi välja ka pikapäeva rühma läbiviimise ning õpetaja asendamise, ülejäänud pikapäeva rühma ei maininud. 62% vastanutest leidis, et nende töömaht on suurenenud seoses loovtööde juhendamise kohustusega, 38% vastanutest leidis, et töömaht ei ole loovtööde tõttu suurenenud.

Administratiivsetes kohustustes on märgata küsitluste läbiviimises ülesande kadumist, samuti mõne vastanu jaoks on kadunud ringitöö korraldamise kohustus. Enamus huvijuhte kuulub juhtkonda ning see ei ole muutunud. Traditsiooniliseks on jäänud suhtlemine avalikkusega,

sündmuste ettevalmistamine ja korraldamine ning projektitöö. Suurem muutus on viimase kolme aasta jooksul kadunud koolituste, konverentside ja seminaride korraldamine. Projektöö on ka huvijuhtide tööülesannete seast nii kadunud ning lisandunud, kuid ainult 15% ulatuses.

Kõik huvijuhid osalevad kooli arengut puudutavate küsimuste kaasarääkimises, ühe huvijuhi jaoks on see ülesanne lisandunud viimasel kolmel aastal. Kõige rohkem mainiti kooliareenduslikeks tegevusteks töögruppides osalemist ning kooli arengukava koostamisel osalemist. Samuti mainiti mitmetel kordadel hoolekogu, juhtkonna, direksiooni koosolekutel osalemist.

Minu töös püstitatud hüpotees oli, et kuna huvijuhi poolt korraldatavad huvitegevused on saanud õppekorralduse üheks osaks, on Saaremaa huvijuhtide töömaht suurenenud õppekavavälise õppimise (pikapäevarühmade, ringide, stuudiote, valikkursuste) korraldamise ning arvestamisega seonduvate tegevuste arvelt.

Hüpotees leidis kinnitust osaliselt. Huvijuhtide töömaht on suurenenud peale põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava jõustumist, kuid mitte õppekava välise õppe ja valikkursuste tõttu, vaid seetõttu et, tööülesanded on muutunud mahukamaks ja aeganõudvamaks.

Koolivõrgu ümberkorraldused on paljuski seotud regionaalsete probleemidega. Väikekoolides õpilaste arv kahaneb ning huvijuhtide töömahud ja ülesannete variatiivsus kasvab. Pannes rohkem rõhku põhikoolidele ning luues ühtsed riigigümnaasiumid on huvijuhtide töö kindlama suunitlusega, mis lubab loota, et huvijuhtide töömaht väheneb ning konkretiseerub lähitulevikus rohkem.

KASUTATUD ALLIKAD

Autio, T. 2011. Eesti Inimarengu Aruanne 2010/2011 „Inimarengu Balti rajad: muutuste kaks aastakümnet.“ Eesti koostöö kogu. http://kogu.ee/public/eia2011/EIA_2011.pdf (loetud 22.04.2014)

Eesti elukestva õppe strateegia 2020. 2013. Tallinn 2013. http://haridusfoorum.ee/images/haridusstrateegia/E6S_29-11-2013.pdf (loetud 30.04.2014)

Eesti haridusfoorum. 2013. Elukestva õppe strateegia. <http://haridusfoorum.ee/index.php/haridusstrateegia/haridusstrateegia-sp-1716834157.html> (loetud 30.04.2014)

Gümnaasiumi õppekava üldosa olulisemad sätestused. 2010. Väljavõte Gümnaasiumi riikliku õppekava määruse eelnõu seletuskirjast, ptk 3. Haridus ja teadusministeeriumi koduleht <http://www.hm.ee/index.php?0511305> (loetud 23.03.2014)

Hansen, E. & Jaanisk, M. Kvaliteedijuhtimise põhimõtted. Kvaliteedijuhtimine kursusematerjal. http://www.nooruse.ee/e-ope/opiobjektid/kvaliteediaine/kvaliteedijuhtimise_phimtted.html (loetud 13.05.2014)

Infoleht. 2013. Mida põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu sisaldab ja mida see muudab 2013. Haridus ja teadusministeeriumi koduleht. <http://www.hm.ee/index.php?0513375>. (loetud 9.03.2014)

Jalonen, L. 2012. *Ekspert hinnang kehtiva Eesti regionaalarengu strateegia 2005-2015 asjakohasusele ja soovitud regionaalarengu strateegia koostamiseks aastani 2020.* https://www.siseministeerium.ee/public/Ekspert_hinnang_Lauri_Jalonen2.pdf (loetud 22.04.2014)

Jung, N. 2013. *Noorsootöö kui väärtuskasvatus.* Noorsootöö õpik. Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo. Ecoprint

Jõe, H. 2004. Üldhariduskoolide huvijuhtide staatuse ja koolitusvajaduste uuring. Aruanne. www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4070 (24.04.2014)

Kaeramaa, T. 2011. Eesti üldhariduskoolide huvijuhtide peamised tööülesanded 2002. ja 2010. aasta võrdluses. Seminaritöö. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

Kera, S. 2005. *Kuidas elab kooliklass?* Tallinn: Kirjastus Ilo

Kohtla-Järve Järve Vene gümnaasiumi huvijuhi ametijuhend. 2008 <http://kjpg.edu.ee/est/struktuur/ametijuhend/huvijuht.pdf>, (loetud 23.04.2014)

Kuressaare Vanalinna kooli arengukava 2013-2017. <http://www.vanalinna.edu.ee/arengukava%202013-2020.pdf> (loetud 14.05.2014)

- Kurvits, M.** 2010. Juhtimisteooria ajalugu: klassikalised juhtimisteooriad. http://www.e-ope.ee/download/euni_repository/file/1281/juhtimisteooriad.zip/juhtimisteooriad/content/content.htm (loetud 24.04.2014)
- Kurvits, M.** 2012. Juhtimise alused. Organiseerimine. Õppematerjal. Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor. http://www.e-ope.ee/download/euni_repository/file/3586/3.1%20Organiseerimine.pdf. (loetud 3.05.2014)
- Ladva, A.** *Korduma kippuvad küsimused koolivõrgu korrastamise kohta.* Haridus ja teadusministeeriumi koduleht. <http://www.hm.ee/index.php?0510424>, (loetud 9.03.2014)
- Loot, H.** 2010. Seletuskiri noorsootöö seaduse eelnõu juurde. http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=ae588861-fb75-ecc1-7f15-29154dae435b& (27.03.2014)
- McLeod, J.** 2007. Nõustamisoskus. Väike vanker.
- Patesan, M & Bumbuc, S.** 2010. A Theoretical approach to the curriculum reform. Buletin Stiintific. Jun2010, Vol. 15 Issue 1, p66-71. 6p. <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.utlib.ee/ehost/detail?vid=22&sid=fe0ba353-a77c-462a-8e72-ab396e768835%40sessionmgr4004&hid=4109&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=51892726> (loetud 22.03.2014)
- Pedastsaar, T.** 2007. Huvijuhi töövaldkonnad koolis. Huvijuht koolikultuuri kujundavas võrgustikus. TÜ VKA.
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus.* RT I, 11.07.2013. <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072013002>. (loetud 09.03.2014)
- Põhikooli- ja gümnaasiumi riiklik õppekava.* 2002. Riigiteataja. <https://www.riigiteataja.ee/akt/174787> (loetud 30.04.2014)
- Põhikooli õppekava üldosa olulisemad sätestused.* 2010. Väljavõte Põhikooli riikliku õppekava määruse eelnõu seletuskirjast, pt 3. Haridus ja teadusministeeriumi koduleht. <http://www.hm.ee/index.php?0511304> (loetud 23.03.2014)
- Raave, R.** 2014. *Arvamus: Riik peab toetama tugispetsialiste ka edaspidi.* – Õpetajate leht. 24. jaanuar 2014. <http://opleht.ee/12770-riik-peab-toetama-tugispetsialiste-ka-edaspidi/> (loetud 22.02.2014)
- Rannala, I-E.** 2013. *Noorsootöö kohalikus omavalitsuses.* Noorsootöö õpik. Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo. Ecoprint
- Reitav, U.** 2013. *Noorsootöö koolis.* Noorsootöö õpik. Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo. Ecoprint
- Robinson, K.** 2010. Changing education paradigms. Ted kõne. http://www.ted.com/talks/ken_robinson_changing_education_paradigms (Vaadatud 22.04.2014)

RT I 2000, 87, 575 . Õpetajate koolituse raamnõuded.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128082013002?leiaKehtiv> (loetud 30.04.2014)

RT I, 14.01.2011, 1. Põhikooli riiklik õppekava. Riigiteataja.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011009> (loetud 30.04.2014)

RT I, 14.01.2011, 2. Gümnaasiumi riiklik õppekava. Riigiteataja.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002> (loetud 30.04.2014)

Sarv, E.-S. 1997. Vaade P. Kreitzbergi hariduskäsitlusele läbi tema doktoritöö ("Peavoolu-" ja "eesliini" haridusmõte 1980-90ndatel). <http://www.scribd.com/doc/73277945/Vaade-P-Kreitzbergi-hariduskasitlusele-labi-tema-dokoritoo-Peavoolu-ja-eesliini-haridusm%C5%8Dte-1980-90ndatel-E-S-Sarv> (loetud 22.04.2014)

Sapp, P. 2014 „Hariduskorralduse muudatused ja haldusreformi seosed“ 12.03.2014 Kundas.
<http://haldusreform.files.wordpress.com/2014/02/htm-esitlus-kundas-12-03-2014.pptx> (loetud 1.05.2014)

Seletuskiri gümnaasiumi riikliku õppekava määruse eelnõu juurde. Haridus- ja teadusministeerium. 5.jaanuar. 2010. <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=10772> (loetud 14.05.2014)

Tallinna 21.kooli arengukava 2013-2016. <http://21k.ee/wp-content/uploads/2013/01/Tallinna-21.-Kooli-arengukava-2013-2016-kinnitatud.pdf> (loetud 14.05.2014)

Tropp, K. 2010. Nõustamine ja konsulteerimine laste arengu toetamisel. Nõustamise alused. Abimaterjal nõustamiskeskustele.
http://www.innove.ee/UserFiles/Karj%C3%A4%C3%A4riteenused/%C3%95ppen%C3%B5ustamisteenus/Vormid%20ja%20abimaterjalid/Noustamise_alused.pdf. (loetud 26.04.2014)

Toots, A., Lauri, T. 2013. **Eesti Inimarengu Aruanne 2012/2013** “Eesti maailmas”.
<http://www.kogu.ee/wp-content/uploads/2013/05/EIA20122013.pdf> (loetud 22.04.2014)

Valter, M. 2010. Huvitegevusest lääne-virumaa üldhariduskoolides.
http://www.virol.ee/static/files/054/huvitegevusest_kokkuvote_2010.pdf (loetud 10.02.2014)

LISAD

Lisa 1. Uurimusküsimustik

Tere!

Olen Teele Viil, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia IV kursuse huvijuht-loovtegevuse õpetaja eriala tudeng. Hetkel kirjutan enda lõputööd teemal „Muutused Saaremaa huvijuhtide töökorralduses ja -ülesannetes viimase 3 aasta jooksul“. Töö eesmärk on välja selgitada kuidas on 2010. Aastal jõustunud põhikooli riiklik ning gümnaasiumi riiklik õppekava muutnud viimase 3 aasta jooksul huvijuhtide tööd Saaremaal.

Küsimustele vastamine on anonüümne ning saadud andmeid kasutatakse vaid uurimustöö tarvis.

Küsimustiku täitmiseks kulub kuni 30 minutit.

Olen väga tänulik Teie abi eest!

Teele Viil

1. Sugu*Required

- Naine
- Mees

2. Teie haridus*

- Põhiharidus
- Keskkharidus
- Kutsekeskharidus
- Kutsekõrgharidus
- Bakalaureus
- Magister
- Other:

3. Tööstaaž huvijuhina*

Märkida aastates

4. Teie ametinimetus koolis*

5. Koormus huvijuhina*

- 0,25
- 0,5
- 1,0
- Other:

6. Õpilaste arv koolis kus töötate*

- Kuni 100 õpilast
- 101-200 õpilast
- 201-300 õpilast
- 301-400 õpilast
- 401-500 õpilast
- 500 või rohkem õpilast
-

7. Missuguseid ülesandeid täidate koolis lisaks huvijuhi kohustustele ning kui suure koormusega? *

8. Kas muud ülesanded on huvijuhi koormusele lisandunud viimasel kolmel aastal?*

- Jah
- Ei

9. Kas Teie koormus huvijuhina on viimase 3 aasta jooksul muutunud? *

- Jah, on muutunud
- Ei ole muutunud

10. Kui vastasite JAH, siis kui palju Teie töökoormus muutus?

11. Kas kuulute kooli juhtkonda või tugisüsteemi? *

- Kuulun juhtkonda
- Kuulun tugisüsteemi
- Ei kuulu kumbagi
- Other:

12. Kas osalete kooli arendustegevustes (koosolekutel, töörühmades jne)?*

- Jah
- Ei

13. Kas kooli arendustegevused on huvijuhi koormusse kuulunud kogu aeg või on lisandunud viimasel kolmel aastal? *

- On kuulunud kogu aeg
- On lisandunud viimase 3 aasta jooksul
- Other:

14. Palun kirjeldage, missugused kooliareenduslikud tegevused kuuluvad Teie töökohustuste hulka?

15. Teie ametijuhend on *

- olnud samasugune kogu töötamise ajal
- muudetud viimase 3 aasta jooksul

16. Kui vastasite, et ametijuhendit on muudetud, siis palun kirjeldage, mida muudeti.

17. Palun märkige ära, kas järgmised huvijuhi tööülesanded kuuluvad Teie traditsiooniliste, viimasel 3 aastal lisandunud või kadunud tööülesannete hulka?*

	Traditsiooniline ülesanne	Lisandunud viimasel 3 aastal	Kadunud viimasel 3 aastal
Sündmuste	☐	☐	☐

	Traditsiooniline ülesanne	Lisandunud viimasel 3 aastal	Kadunud viimasel 3 aastal
ettevalmistamine ja läbiviimine			
Õpilasesinduse juhendamine	☐	☐	☐
Ringitöö korraldamine	☐	☐	☐
Ringi(de) läbiviimine	☐	☐	☐
Osalemine koostöövõrgustikes	☐	☐	☐
Õppekäikude korraldamine, ainenädalate organiseerimine	☐	☐	☐
Projektitöö	☐	☐	☐
Informatsiooni kogumine, töötlemine ja vahendamine	☐	☐	☐
Laagrite korraldamine	☐	☐	☐
Koolituste, konverentside, seminaride korraldamine	☐	☐	☐
Kooliruumide kujundamine	☐	☐	☐
Osalemine kooli trükiste väljaandmisel (koolileht, almanahh, kroonika)	☐	☐	☐
Suhtlemine avalikkusega (külaliste vastuvõtmine, pressiteated, jne)	☐	☐	☐
Ennetustöös osalemine	☐	☐	☐
Kollegide nõustamine	☐	☐	☐
Lapsevanemate nõustamine	☐	☐	☐
Küsitluste läbiviimine	☐	☐	☐

	Traditsiooniline ülesanne	Lisandunud viimasel 3 aastal	Kadunud viimasel 3 aastal
Osalemine rahvusvahelises koostöös	☐	☐	☐
Osalemine õppekava läbivate teemade käsitlemisel	☐	☐	☐

18. Kui on ülesandeid, mida Mina ei osanud eelnevasse nimekirja lisada, siis palun lisage

19. Palun loetlege, missugused huviringid ja miks on viimase 3 aasta vältel kooli huviringide hulgast kadunud?*

20. Palun loetlege, missugused huviringid ja miks on viimase 3 aasta vältel kooli huviringide hulka lisandunud?*

21. Mitut huviringi juhendate?*

Palun märkige Teie poolt juhendatavate ringide arv

- Mitte ühtegi huviringi
- Ühte huviringi
- Kahte huviringi
- Kolme huviringi
- Rohkem kui kolme huviringi

22. Kas viimase 3 aasta jooksul on Teie töö maht suurenenud *

	Jah	Ei
Seoses kohustusega osaleda õppekavavälistes tegevustes (pikapäevarühmas, ringides ja	☐	☐

	Jah	Ei
studiotes korraldatavad tegevused)		
Seoses valikkursuste korraldamise või õpetamisega	☐	☐
Loovtööde juhendamise kohustuse tõttu	☐	☐

23. Kas viimase 3 aasta jooksul on Teie töömaht suurenenud millegi muuga seoses? Palun täpsustage, seoses millega Teie töömaht on suurenenud

24. Kas olete mõelnud ametikoha vahetamisele?*

- Jah
- Ei

25. Kui vastasite eelnevale küsimusele JAH siis mis on selle põhjuseks?

- Tööülesandeid on liiga palju
- Huvijuhi ametikoha prežtiisikus koolis on langenud
- Konfliktid töö juures juhtkonna, kaastöötajate või õpilastega
- Tunnen, et minu tööd ei hinnata
- Töö on minu jaoks ammendunud
- Other:

SUMMARY

Changes in the work Management and Tasks of Leisure Time Managers in Saaremaa Schools

The question of this graduation paper was to find out how new basic school curriculum and high school curriculum has put to use within the leisure time managers work in Saaremaa schools. The purpose of this paper was to find out what have been the major changes in the leisure time managers work in Saaremaa. Questions that I searched answer for were:

- 1) What changes have been happening in leisure time managers inclusion to teaching and growing activities?
- 2) What changes have been happening in leisure time managers administrative duty?
- 3) What changes have been happening in leisure time managers inclusion in schools development questions?

To my internet based research questionnaire I got 14 answers from leisure time managers in Saaremaa. From educational background the responders had almost the same proportions of higher vocational education, vocational high school education, bachelors or masters degree. One of the responder has been leisure time manager for 26 years, seconded by her colleauge with 25 years. Two of the answerers have been working less than a year and that is why one responder sent me an email and did not answer the questionnaire.

In the teaching and growing activities the biggest changes are due to carrying out hobby groups. Carrying out hobby groups is traditional and also added to and lost from the leisure time managers workfield. For 30% of the answerers organizing field trips has been lost from the work activities. For a lot of leisure time managers, organizing youth camps also has been lost. It is traditional to lead student council, give replacement classes and participate in the discussion about the topics going through the curriculum. Participateing in the discussion has been added to some of the leisure time managers work within last three years. One leisure time manager pointed out carrying out afterschool club and replacing teacher, other answerers did not mention after school clubs. 62% of the responders found that their workload has grown due to overseeing creative works, 38% found that workload has not been changed because of that.

In the administrative dutys I noticed the dissapearing of carrying out enquirys, also to carry out hobby groups for some responders. Most of the leisure time managers belong to the management and that has not been changed during the last three years. It is traditional to communicate with

public, prepare and carry out events and project work. A bit bigger change during the last three years is the disappearing of arranging courses, conferences and seminars. The project work has also disappeared and added to the work of leisure time managers.

All of the responded leisure time managers take part of the discussions about school development. For one leisure time manager that task has been added during the last three years. The most mentioned school development activity was to take part in different workgroups and compose the school plan for next years. Also many times taking part of advisory body meetings and management meetings was mentioned.

The hypothesis for this work was that the activities arranged by leisure time manager have become one part of curriculum activity. The work load of leisure time managers in Saaremaa schools has grown because of extra curriculum studying (after school clubs, hobby groups, studios and selective courses) organizing and taking into consideration for the final diploma of the student.

The hypothesis was correct partially. The workload of leisure time managers has grown after new basic school and high school curriculum came to force but not because of extra curriculum activities but due to the fact that the work assignments have been changed substantial and more time consuming.

Changes in school networks has a lot to do with regional politics. In the smaller schools the number of students and the workloads of leisure time managers is decreasing at the same time the variety of activities are growing. To put more accent to basic schools and creating unified gymnasiums give leisure time managers work a assured heading, which gives hope that the workload of leisure time managers is decreasing and will become more concrete in the near future.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Teele Viil

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Muutused Saaremaa huvijuhtide töökorralduses ja –ülesannetes viimase 3 aasta jooksul

mille juhendaja on Külli Salumäe

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 20.05.2014